

Läget i länet

Uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin

2023

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Hur har vi arbetat med årets uppföljning?	3
1.2	Sammanfattning av viktiga insikter från uppföljningen	4
2	Uppföljning av RUS 2023	5
2.1	Inkludering	5
2.1.1	Nuläge.....	5
2.1.2	Förflyttningar i länet samt resultat av det regionala utvecklingsarbetet	5
2.1.3	Förslag på kraftsamling.....	6
2.2	Barn och unga	6
2.2.1	Nuläge.....	6
2.2.2	Förflyttningar i länet samt resultat av det regionala utvecklingsarbetet	6
2.2.3	Förslag på kraftsamling.....	7
2.3	Grön omställning.....	7
2.3.1	Nuläge.....	7
2.3.2	Förflyttningar vi har gjort i det regionala utvecklingsarbetet	8
2.3.3	Förslag på kraftsamlingar	9
2.4	Utmaningar	9
3	Viktiga perspektiv i RUS	10
4	Omvärld – trender och händelser	11
4.1	EU-nivå.....	11
4.2	Nationell nivå	12
5	Regional finansiering för hållbar utveckling.....	13
6	Vad händer i genomförandet av RUS?	16
6.1	Vägledande principer för hållbart regionalt utvecklingsarbete.....	16
6.2	Ökad kapacitet att arbeta med utmaningsdrivet.....	17
6.3	Utforskande arbetssätt - expeditioner	17
6.4	Tillitsbaserat ledar- och medarbetarskap	17
6.5	Regionala utvecklingsmedel för hållbar utveckling	18
7	Slutsats	19
7.1	Inkludering	19
7.2	Barn och unga	19
7.3	Grön omställning.....	19
8	Bilagor.....	20
8.1	Bilaga 1: Uppföljning av RUS-indikatorer.....	20

1 Inledning

En attraktiv och pulserande region för alla är Örebro läns regionala utvecklingsstrategi, RUS, 2022-2030. De som varit med och tagit fram RUS och som tillsammans ska genomföra den är Partnerskapet för regional utveckling som består av: länets kommuner, Handelskammaren Mälardalen, Länsstyrelsen, Region Örebro län, RF-SISU, Örebro läns bildningsförbund och Örebro Universitet.

RUS hanterar gemensamma långsiktiga utmaningar där samverkan krävs. Syftet är att skapa bästa möjliga framtid för oss som bor och verkar i vårt län. Visionen är att vara Sveriges hjärta - en attraktiv och pulserande region för alla.

Den regionala utvecklingsstrategin ingår som en länk i en kedja av styr- och policydokument i flera nivåer, från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 till policydokument och verksamhetsplaner på lokal nivå.

RUS utgår från de tre övergripande målen: Stark konkurrenskraft, Hög och jämlik livskvalitet och God resurseffektivitet som omfattar de tre hållbarhetsdimensionerna (den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga). Genomförandet av RUS har hittills skett inom de tio prioriterade områdena. Inom varje område beskrivs nuläge och utmaningar, önskvärt läge 2030 samt strategiska inriktningar som länet behöver arbeta med de närmsta åren för att nå det önskvärda läget.

Bild 1: RUS mål och prioriterade områden.

Eftersom RUS övergripande mål omfattar de tre dimensionerna av hållbarhet och ska bidra till en hållbar utveckling är RUS Örebro läns bidrag till Agenda 2030.

Agenda 2030-målen är beroende av varandra och odelbara. Det innebär att det inte går att jobba med ett mål i taget och att alla tre dimensioner av hållbar utveckling hela tiden måste samverka. Detta gäller även för RUS.

Läget i länet 2023 innehåller uppföljning av RUS, ger exempel på resultat från det regionala utvecklingsarbetet under förra året och föreslår kraftsamlingar för att nå RUS-målen.

1.1 Hur har vi arbetat med årets uppföljning?

Uppföljningen av RUS är en del av genomförandet och ska ligga till grund för hur vi ska agera. Därför är den ett viktigt verktyg i det regionala utvecklingsarbetet. Syftet är att ge oss vägledning om vad vi behöver kraftsamla extra kring.

RUS omfattar många områden och sträcker sig till 2030. Målet med uppföljningen är

att identifiera var de största gapen mellan vårt önskvärda läge och vårt nuläge finns, för att veta vad vi ska fokusera lite extra på de närmaste åren. Vilket påverkas av hur länet utvecklas i relation till målen och omvärldsfaktorer påverkan på utvecklingen.

Årets uppföljning beskriver hur vi mår och hur det går för det geografiska området Örebro län. Uppföljningen är både kvalitativ och kvantitativ med indikationer i RUS. I seminarier har utvecklingsarbetet i länet analyserats av medarbetare och chefer på Region Örebro län samt inbjudna tjänstepersoner inom Partnerskapet för regional utveckling.

Tidigare RUS-uppföljning har identifierat tre områden där länet har utmaningar. Dessa områden finns fortfarande kvar. I detta dokument får du en bild av läget i länet, en beskrivning av resultat av det regionala utvecklingsarbetet, en orientering av trender och händelser i omvärlden samt hur politiska strategier på EU- och nationell nivå påverkar det regionala utvecklingsuppdraget. Detta kan sedan vägleda oss om vilka kraftsamlingar som behövs de närmaste åren.

1.2 Sammanfattning av viktiga insikter från uppföljningen

RUS-uppföljningen har identifierat tre områden i RUS där det finns stora gap mellan nuläge och önskvärdt läge där vi behöver göra flera stora förflyttningar, det vill säga där vi behöver kraftsamla tillsammans i länet.

Områden där Örebro län har stora utmaningar:

- Inkludering
- Barn och unga
- Grön omställning

För att möta utmaningar inom dessa områden föreslår RUS-uppföljningen följande kraftsamlingar:

- **Inkludering** – satsningar för att riva hinder för utsatta grupper för att minska utanförskapet på arbetsmarknaden.
- **Barn och unga** – satsningar som stärker lokalt agerande och gemensamt lärande mellan olika samhällsaktörer för att barn och unga ska få bra förutsättningar att leva ett gott liv.
- **Grön omställning** – satsningar som utvecklar innovationer för en grön omställning samt insatser som ökar implementeringen av kända lösningar för en snabbare grön omställning.

2 Uppföljning av RUS 2023

RUS-uppföljningen har identifierat tre områden där Örebro län har utmaningar. Det är områden där det finns stora gap mellan nuläge och önskvärt läge, där utvecklingen går för långsamt för att nå målen eller går åt fel håll i relation till målen.

Inom dessa områden behöver länet göra stora positiva förflyttningar för att nå det önskvärda läge som RUS beskriver.

Nedan beskrivs nuläge, förflyttningar och resultat samt förslag på kraftsamlingar inom de tre områdena.

2.1 Inkludering

2.1.1 Nuläge

Alla människor ska känna tillit, trygghet och tillhörighet. De ska kunna påverka sin livsmiljö, forma sina liv och bidra till samhället.

I Örebro län finns dock stora socioekonomiska skillnader mellan olika grupper och områden som leder till ojämlika livsvillkor. Utrikesfödda har lägre sysselsättningsgrad och det finns ett stort antal unga vuxna i länet som varken arbetar eller studerar.

Länets invånare har högre utbildningsnivå, inkomstnivå och sysselsättningsgrad än tidigare och den allmänna hälsan är god. Samtidigt ser vi en trend i samhället som innebär att skillnaderna mellan olika grupper samt inom och mellan kommuner ökar. Personer med sämre livsvillkor – det vill säga de som har lägre utbildningsnivå, sämre ekonomi och saknar arbete – mår sämre och har sämre förutsättningar än personer med bättre livsvillkor. Det finns en ökad upplevd otrygghet i samhället. Coronapandemin och efterföljande kriser har lett till att de som redan lever under utsatta förhållanden har fått det svårare. Skillnader i livsvillkor och levnadsförhållanden riskerar att ytterligare öka ojämlikheterna i hälsa även på lång sikt. Pandemin har även lett till ökad vårdskuld som slår särskilt hårt mot sårbara grupper.

2.1.2 Förflyttningar i länet samt resultat av det regionala utvecklingsarbetet

Den samlade bilden är att det finns en stark trend mot ökade skillnader mellan olika grupper och olika geografiska områden, trots att vi har gjort flera insatser inom vårt regionala utvecklingsarbete. Samtliga förflyttningar som står under området Barn och unga gäller även för området Inkludering.

Pandemin och efterföljande kriser har mest negativ påverkan på samhällets sårbara grupper. Utsatta grupper prioriteras i högre grad av kommuner, regionen och staten. Det finns insikt om att vi behöver arbeta med främjande och förebyggande insatser istället för reaktiva. Starten av Mottagning psykisk ohälsa för barn och unga har inneburit tydligare ingång för samverkan i regionen och förväntas leda till en ökad tillgänglighet för den enskilde. Det kan i förlängningen leda till mindre utanförskap och öka individens möjlighet till anställning. Inom ramen för Nära vård pågår många olika samverkansarbeten och där väntar vi effekter på längre sikt. Det finns en ökad insikt om behovet av samverkan mellan offentlig sektor, kultur, privat näringsliv, universitet samt civilsamhälle kring lösningar om social sammanhållning och demokrati. Det finns även ökad förståelse och engagemang om att samhällsutmaningar inom dessa områden är komplexa.

Regionala program- och yrkesråd är centrala samverkansstrukturer för gymnasiala utbildningar mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare, där bland annat collegestrukturen ingår. Flera olika nätverk, projekt och insatser stöttar det gemensamma målet att få till funktionella samverkansstrukturer.

Kombinationsutbildningar inom SFI, där språk- och yrkeskunskaper integreras, blir allt fler. Kunskapen om länets arbetsmarknad har ökat. Utbildningsanordnare har tillgång till statistik och prognoser som stöd för att bättre kunna planera och dimensionera utbildningar. Fokus ligger på bristyrken, där arbetsgivare har svårt att rekrytera. Målet är att fler arbetsgivare ska kunna rekrytera rätt kompetens och att individer får arbete utifrån sina yrkesval.

Pandemin har lett till ökad acceptans för distansarbete och utvecklat de digitala arbetssätten. Det har gett bättre förutsättningar för kompetensförsörjning. En kraftig ökning av stödmedel har lett till bättre utbyggnad av digital infrastruktur på landsbygden. Det kan på sikt leda till: ökade möjligheter att ta del av digital samhällsservice, öka näringslivets konkurrenskraft och ge bättre möjligheter att delta i digitala utbildningar, sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter. Däremot kan ökat distansarbete, ökad digitalisering och skola på distans leda till ojämlik hälsa.

För de regionala kulturverksamheterna och civilsamhället har det skett en viss återhämtning efter pandemin, men föreningslivet har det svårare än före pandemin att rekrytera ungdomsledare. Ökade energikostnader, inflation och förändrade villkor för statsbidrag är också utmaningar.

2.1.3 Förslag på kraftsamling

RUS-uppföljningen föreslår att särskilda satsningar görs för att riva hinder för att minska utanförskapet på arbetsmarknaden.

2.2 Barn och unga

2.2.1 Nuläge

Alla barn och unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla ska klara sin skolgång.

Örebro län har dock högre andel barn i ekonomiskt utsatta familjer jämfört med riket och de socioekonomiska skillnaderna ökar. Det finns även utmaningar kopplat till barn och ungas psykiska hälsa och framtidstro samt med måluppfyllelsen i skolan.

Örebro län har länge haft en låg måluppfyllelse i grund- och gymnasieskolan i nationella jämförelser och färre ungdomar än i riket når behörighet till gymnasieskolan. Vid sidan av undervisning i skolan har fritid, uppväxtvillkor, segregation och föräldrarnas socioekonomiska situation stor betydelse för utveckling av kunskaper och kompetenser. Psykisk hälsa är en viktig faktor för möjligheten att klara av skolan. Flickor uppgår i lägre grad än pojkar att de mår bra. Fler barn än tidigare lever i ekonomiskt utsatta hushåll.

2.2.2 Förflyttningar i länet samt resultat av det regionala utvecklingsarbetet

Det finns trender i samhället som försämrar barn och ungas möjligheter att möta sin framtid – pandemin som lett till försämrad folkhälsa i redan utsatta grupper, ökade skillnader i hälsa och livsvillkor, den upplevda ökade otryggheten i samhället samt

klimatomställningen som går för långsamt. Vi har gjort insatser inom vårt regionala utvecklingsarbete, men trots detta går utvecklingen åt fel håll. Samtliga förflyttningar som står under området Inkludering gäller även för detta område.

Det finns en ökad prioritering och vilja till samverkan kring psykisk hälsa, barn och ungas förutsättningar och måluppfyllelse i skolan. Det finns ett engagemang och en övertygelse om att flera av samhällets aktörer behöver samverka kring barn och ungas förutsättningar. Det är en förutsättning för hela länets utveckling och kompetensförsörjning.

Tillsammans för alla barns bästa – TABB – har utvecklat nya arbetssätt kopplat till samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Arbetssättet har barnen i centrum och fokus på att arbeta förebyggande, främjande och med tidiga insatser anpassat till det individuella barnets behov. På så sätt får alla barn en större möjlighet att komma in i och få en bättre framtid i samhället oavsett bakgrund.

Fler än någonsin driver UF-företag (ung företagsamhet) på gymnasiet och deltar i entreprenörskapsstärkande insatser på grundskolan. Det ökar nyföretagandet på sikt och jämnar ut skillnaderna mellan killars och tjejers företagsamhet. UF-elever som driver företag har bättre förutsättningar att klara andra ämnen i skolan tack vare en ökad tilltro till den egna förmågan att forma sin framtid. UF-företagen är i regel hållbara ur alla tre dimensioner.

2.2.3 Förslag på kraftsamling

RUS-uppföljningen föreslår att särskilda satsningar görs för att stärka lokalt agerande och gemensamt lärande mellan olika samhällsaktörer för att barn och unga ska få bra förutsättningar att leva ett gott liv.

2.3 Grön omställning

2.3.1 Nuläge

Örebro län ska ha en konkurrenskraftig, cirkulär samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi.

Utsläppen av växthusgaser minskar för långsamt. Elektrifieringen behöver öka samtidigt som länets hållbara kraftförsörjning behöver säkras. Företagens konkurrenskraft avgörs alltmer av deras förmåga att bidra till lösningar på samhällsutmaningarna.

Klimatutmaningen och effekterna av klimatförändringar har accelererat de senaste åren. Juli 2023 var den varmaste månaden någonsin globalt och bränder har härjat i olika delar av världen med katastrofala följder. Sverige fick istället stora regnmängder som lett till många översvämningar även i Örebro län. FN:s klimatpanel visar i sin senaste rapport att nationella åtaganden inte räcker för att hålla uppvärmningen under 1,5 °C enligt Parisavtalet. För Örebro län betyder detta en ännu högre temperaturökning och redan i dag har temperaturen i Sverige ökat med 1,9 °C. FN-rapporten slår också fast att vår livsstil och energiförbrukning är ohållbar samt att utsläppen behöver minska under detta årtionde.

Klimatförändringarna är ett globalt problem, men åtgärderna behöver inte bara genomföras globalt utan även nationellt, regionalt och lokalt. För att minska utsläppen krävs en stor omställning i samhället. Det kan göras genom bland annat energi-effektivisering, hållbart resande, omställning till cirkulära affärsmodeller,

teknikutveckling och hållbara innovationer. Denna omställning ställer också nya krav på länets kompetensförsörjning.

Under pandemin såg vi en ökad efterfrågan på bostäder på landsbygden, detta har dock mattats av till följd av inflation och ökade räntor. En sådan trend kan förbättra den lokala kompetensförsörjningen och det lokala näringslivets konkurrenskraft, leda till bättre underlag för förskolor och skolor på landsbygden samt stärka förutsättningarna för service och föreningsliv. Men det finns också ökad risk för exploatering av jordbruksmark samt ökat behov av biltransporter.

De senaste årens omvärldshändelser, inflation och ökad acceptans till distansarbete har lett till minskad rörlighet på bostadsmarknaden. En minskad rörlighet på bostadsmarknaden kan leda till svårigheter att rekrytera rätt kompetens, svårigheter att hitta sin första bostad samt trångboddhet för familjer i behov av större bostad. Möjligheten till distansarbete och tillgång till bredband är viktigt för att stärka landsbygdens förutsättningar.

2.3.2 Förflyttningar vi har gjort i det regionala utvecklingsarbetet

Vi har gjort insatser inom vårt regionala utvecklingsarbete för ett mer hållbart näringsliv och en cirkulär samhällsekonomi. Trots det går klimatomställningen för långsamt och vi behöver fortsätta arbeta för en omställning av näringslivet för att skapa konkurrenskraft.

Upphandling uppmärksammas allt mer som ett verktyg för att nå ett fossilfritt samhälle, framförallt inom transporter. Kunskapen om energisystemet och kraftförsörjning har ökat hos företag och offentlig sektor både på grund av händelser i omvärlden med ökade elpriser, men också genom gemensamma satsningar i östra Mellansverige. Höga energipriser och insatser från stödsystemet kring energi har lett till ökad energieffektivisering och omställning till förnybar energi.

Projektet Smart Move ska attrahera och behålla kompetens i länet. Arbetet drivs av Business Region Örebro och Örebrokompaniet i nära samarbete med Handelskammaren i Mälardalen samt Örebro universitetet. Det finns en ökad medvetenhet om vikten av att attrahera talanger och behålla kompetens till och i länet.

Etableringen av Wa3rm - Sveriges grönaste industriprojekt – skapar över 200 nya gröna jobb och Sveriges största växthusbaserade tomatodling. De cirkulära lösningarna kan attrahera fler etableringar och öka utvecklingsmöjligheterna för länet på sikt skapa förutsättningar för ett kunskapscentrum kring industriell symbios. Det som främst bidragit till etableringen är långsiktigt strategiskt arbete med tydliga prioriteringar i Business Region Örebro (BRO) med en god samverkan mellan kommuner, BRO, företag och myndigheter för att marknadsföra Örebroregionen som ett attraktivt investeringsalternativ.

Flera förflyttningar har gjorts för att bygga ett system för hållbart näringsliv och innovation. Arbetet för att skapa ett hållbart och effektivt innovationssystem bygger på en gemensamt framtagna målbild tillsammans med kommuner, Region Örebro län, Örebro universitet och andra aktörer. Som ett resultat av det har Region Örebro län Innovation AB bildats för att öka möjligheten för långsiktigt effektivare resursanvändning och tydligare styrning mot identifierade innovationsbehov. De långsiktiga effekterna förväntas bli fler kunskapsintensiva företag, fler nya, innovativa företag samt utveckling av fler innovativa idéer i befintliga företag och offentlig sektor. Det har även bildats ett industriellt utvecklingscenter, IUC, tack vare ett stärkt industriellt utvecklingsarbete. Det möjliggör en tydligare rollfördelning mellan innovationssystemets aktörer och bidrar till en effektivare leverans mot företagen. Det

finns en gemensam och ökad förståelse och kunskap kring industrins betydelse för den regionala ekonomin samt industrins förutsättningar för hållbar utveckling. Alla insatser i IUC kommer vara hållbarhetssäkrade på olika sätt. Innovationsutveckling kopplat till AI pågår i länet och en särskild insats kopplat till AI och hälsa har påbörjats.

Cykel som transportslag prioriteras mer, både från nationella aktörer och regionalt i länsplanen för transportinfrastruktur samt den nya regionala cykelplanen. På sikt väntas det bidra till förbättrad folkhälsa och minskade utsläpp. Allt fler näringslivs-aktörer ställer sig bakom projektet Oslo-Sthlm och dess betydelse för konkurrenskraft och kompetensförsörjning i hela stråket. Fler reser återigen med kollektivtrafiken och återhämtningen efter pandemin går snabbare än förväntat.

Övergripande insatser riktade till besöksnäringens företag har ökat tillgängligheten till, utbudet av och samverkan kring natur-, kultur- och måltidsupplevelser. Digitaliseringen hos besöksnäringens företag har ökat. Närtrafiken ökar både tillgängligheten och möjligheten till hållbara transporter till besöksmål, vilket bidrar till ökad inkludering och hållbart näringsliv. Ett sektorsövergripande samarbete mellan offentlig sektor, kultur, privat näringsliv, universitet samt civilsamhälle används allt oftare kring lösningar när det gäller upplevelser och evenemang.

2.3.3 Förslag på kraftsamlingar

RUS-uppföljningen föreslår att särskilda satsningar görs för att utveckla innovationer för en grön omställning samt öka implementeringen av kända lösningar för en snabbare grön omställning.

2.4 Utmaningar

De kriser som drabbat världen de senaste åren och den förväntade lågkonjunkturen påverkar allt utvecklingsarbete, både på samhällsnivå och individnivå. Detta verkar som motkrafter till arbetet med att nå målen i RUS. I näringslivet mattas tillväxtviljan, investeringstakten sjunker, tilltron till framtiden sviktar. Den gröna omställningen kan sakta in. Företag vågar inte investera i förnybart eller göra större åtgärder för energieffektivisering. Fordonsflottorna ställer inte om i tillräckligt snabb takt till förnybara drivmedel och el och effektbrist kan minska takten i utbyggnad av laddinfrastruktur. På individnivå riskerar en lågkonjunktur att leda till större skillnader mellan olika grupper, något som motverkar det önskvärda läget kopplat till god, jämlik och jämställd folkhälsa.

Lågkonjunkturer påverkar den offentliga sektorns ekonomi och nivå på välfärden, vilket ytterligare förstärks av kompetensbrist i samhällets alla sektorer. Det finns en osäkerhet kring om ny nationell politik ger förändrade förutsättningar för den regionala utvecklingspolitiken. Innovation och nya lösningar är viktigare än någonsin för att möta samhällets utmaningar.

Våra etablerade system och strukturer sätter ibland hinder för att kunna hantera samhällets komplexa utmaningar och försvårar samverkan mellan perspektiv och organisationer. Det räcker inte längre att varje del gör sitt bästa, för helheten blir fel om systemperspektivet saknas. Vi har under de senaste åren testat arbetssätt som utgår från ett systemperspektiv, där vi sätter behovet i centrum, samskapar, testar, lär och följer upp. Mer om det finns beskrivet i avsnitt 6. Det är en utmaning och det krävs mod att ställa om till nya arbetssätt samtidigt som gamla strukturer finns kvar.

3 Viktiga perspektiv i RUS

I RUS anges fem perspektiv som vi alltid ska ha med oss i arbetet.

Jämställdhet - Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Jämställdhet är en förutsättning för en hållbar utveckling och det finns ett samband mellan jämställdhet och ekonomisk tillväxt.

Barn och unga - Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Goda uppväxtvillkor skapar en positiv tro på framtiden och ger en grund för att känna tillit till samhället.

Inkludering - Alla människor behöver känna tillit, trygghet och kontroll över den egna situationen för att kunna vara med och bidra till samhället. När fler är med och bidrar i samhället, ökar hela länets konkurrenskraft och människor får högre livskvalitet.

Internationellt samarbete - I en global värld finns det samhällsutmaningar som lokala eller regionala aktörer inte kan lösa på egen hand. Ett internationellt perspektiv på vårt regionala utvecklingsarbete stärker handlingsförmågan, vilket ökar Örebro läns attraktivitet och konkurrenskraft.

Att tänka nytt - Vi lever i en värld som förändras snabbt. Samhällsförändringarna innebär både utmaningar och möjligheter för en hållbar regional utveckling. Vi behöver vara modiga, kreativa och förändringsorienterade och utveckla arbetssätt som vägleder oss vid komplexa utmaningar.

4 Omvärld – trender och händelser

Förändringar och trender i omvärlden påverkar förutsättningarna för Örebro län. Större omvärldstryck på regionerna är tydligt med förändrade värdekedjor och ett oroligt säkerhetspolitiskt läge.

Demografiska utmaningar innebär att färre behöver försörja fler vilket skapar utmaningar för framtidens kompetensförsörjning. Digitaliseringen förändrar sättet vi arbetar och skapar behov av ny kompetens, vilket påverkar regionens näringsliv, ekonomi och arbetsmarknad. Urbaniseringen är en global trend som kan påverka utvecklingen på mindre orter och landsbygder. Miljö- och hållbarhetsfrågor är dessutom viktiga för att möta globala utmaningar som klimatförändringar och resursbrist.

Förutom de globala trenderna påverkar oförutsedda händelser den regionala utvecklingen. De kriser som drabbat världen de senaste åren och den förväntade lågkonjunkturen påverkar utvecklingsarbetet, både på samhällsnivå och individnivå. I näringslivet mattas tillväxtviljan, investeringstakten sjunker, tilltron till framtiden sviktar. Klimatutmaningen kräver omställning och att samhället klimatanpassas samtidigt som den gröna omställningen kan saktas in då företag inte vågar investera i förnybart eller göra större åtgärder för energieffektivisering. På individnivå riskerar en lågkonjunktur leda till större klyftor i samhället vilket innebär fortsatt brist på såväl jämlikhet som jämställdhet. Den påverkar den offentliga sektorns ekonomi och nivå på välfärden, vilket ytterligare förstärks av kompetensbrist i samhällets alla sektorer.

Ur ett beredskapsperspektiv har det blivit allt viktigare att kunna hantera kriser och extraordinära händelser för att säkra invånarnas hälsa, trygghet och säkerhet. Det som blir tydligt är att kapacitet till omställning blir allt viktigare – att kunna arbeta agilt, ha kunskap om scenarioplanering, veta vart blicken ska riktas för att se en förändring samt att vara resilienta.

4.1 EU-nivå

2019 presenterades EU:s nya tillväxtstrategi – den europeiska gröna given¹ vilken ska bidra till att göra EU koldioxidneutral innan 2050. Den gröna given har inneburit ett perspektivskifte på EU-nivå, tidigare var ekonomisk tillväxt i fokus, men nu är det hållbar utveckling.

Det främsta verktyget för att uppnå målsättningen med gröna given är en skärpning av EU:s klimatlagstiftning. En stor del av detta är det så kallade 55-paketet, ett förslag till lagstiftning för att nå delmålet om 55 procents minskade växthusgasutsläpp till 2030. Den skärpta klimatlagstiftningen får direkt påverkan på kommunal och regional nivå och påverkar därmed förutsättningarna för genomförandet av RUS.

Rysslands invasion av Ukraina har påverkat genomförandet av den gröna given. Huruvida EU:s klimatambitioner stärks eller försvagas av kriget i Ukraina återstår att se.

Under 2023 är följande frågor på EU-nivå kopplat till gröna given och 55-paketet relevanta att följa utifrån ett kommunalt och regionalt perspektiv:

Reform av EU:s energimarknad - Energikrisen, som intensifierats genom Rysslands

¹ Se bland annat andra stycket i meddelandet Den europeiska gröna given https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0007.02/DOC_1&format=PDF

invasion av Ukraina, har påvisat utmaningar i EU:s inre energimarknad. I mars 2023 presenterade EU-kommissionen ett förslag till reform av energimarknaden. Förslaget förhandlas under 2023 av Europaparlamentet och EU:s medlemsländer.

Slutförhandlingar av 55-paketet - Under 2022 nåddes överenskommelser inom en majoritet av lagstiftningsakterna inom 55-paketet. Under 2023 skedde slutförhandlingarna kring de återstående lagstiftningarna. Sverige hade en nyckelroll i förhandlingarna under sitt ordförandeskap för EU:s ministerråd.

EU:s svar på USA:s subventioner till grön teknik - I februari 2023 presenterade EU-kommissionen industriplanen för den gröna given. Industriplanen kan ses som ett svar på det amerikanska klimatpaketet Inflation Reduction Act (IRA) som bland annat omfattar subventioner till produktion av grön teknik, något många EU-länder ser som ett tydligt hot mot den europeiska industrin. Den gröna industriplanen omfattar lagförslag om kritiska råvaror och netto noll-industri, som ska öka antalet gröna företag inom EU.

4.2 Nationell nivå

Nationellt sett har vi en ny regering och nya departement som har tagit över styrningen av landet. Dessutom var Sverige ordförande i EU:s ministerråd våren 2023 vilket gav möjlighet att påverka och driva frågor av betydelse för rikets utveckling.

Kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU, lyftes dessa prioriteringar:

- säkerhet – en central fråga där enighet och samarbete är avgörande för att hantera utmaningar och hot
- resiliens – förmågan att anpassa sig och vara konkurrenskraftig är en viktig aspekt för att möta framtidens behov
- välstånd – en prioritering som innefattar både en grön omställning och en energiomställning, vilket är avgörande för att säkra hållbar tillväxt och välfärd
- demokratiska värden och rättsstatsprincipen – vår grundval är betydelsen av demokratiska värden och rättsstatsprincipen för samhällets utveckling och stabilitet

Region Örebro län har, i sin roll som regionalt utvecklingsansvarig, fått ett uppdrag av regeringen att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. Insatser för en väl fungerande kompetensförsörjning behövs på såväl nationell som regional och lokal nivå utifrån respektive aktörs ansvar och uppgifter.

5 Regional finansiering för hållbar utveckling

För genomförandet av RUS har Region Örebro län tillgång till statliga medel för regionalt utvecklingsarbete, de så kallade 1:1-medlen, som innefattar projektmedel och företagsstöd. För att bättre kunna styra så att medlen i högre grad bidrar till RUS:ens mål om en hållbar regional utveckling, har en ny riktlinje tagits fram: Riktlinje regionala utvecklingsmedel 1:1 – Finansiering för en hållbar utveckling.

I riktlinjen framgår att utvärdering och analys, tillsammans med aktuell omvärldsbevakning, ska ligga till grund för hur kommande års 1:1-medel bör användas. RUS-uppföljningen ska visa på ett antal områden som länet behöver kraftsamla kring för att kunna uppnå RUS:ens mål om en hållbar utveckling. Det ska även göras en årlig kartläggning och analys av Regional utvecklings hela projektportfölj i syfte att identifiera vilka gap som finns avseende finansiering. 1:1-anslaget är en finansieringskälla bland många andra för att bidra till måluppfyllelse i RUS. Uppföljningen och portföljanalysen utgör tillsammans grunden för en inriktning.

Slutsatserna från analyserna kommer att visa inom vilka områden som behoven är störst eller mest brådskande. För att nå större effekt och ökad hållbarhet av investerade medel kan det även vara nödvändigt att rikta finansieringen i form av utlysningar som grundar sig på fördjupade analyser.

Projekt ska beviljas utifrån ett antal principer som är i linje med Partnerskapet för regional utvecklings vägledande principer för hela RUS-genomförandet.

Den nya riktlinjen ger i högre utsträckning än tidigare förutsättningar för att bevilja medel till sådant som bedöms leda till hållbar utveckling. Att inriktningen utgår från RUS-uppföljningen och analys av projektportföljen som helhet är ett viktigt steg för att medlen investeras hållbart.

Det som är utmanande är att strukturen för finansiering av regional utveckling är komplex med styrning på olika nivåer – Tillväxtverket på nationell nivå, ÖMS på storregional nivå och Region Örebro län på regional nivå.

Diagrammet visar beviljad finansiering av pågående projekt under 2022 - 2023 inom RUS prioriterade områden.

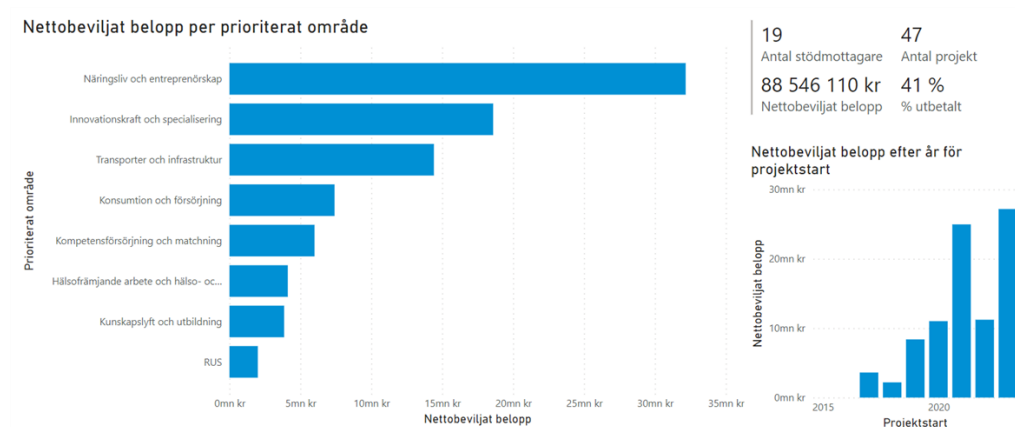

Bild 2: Beviljad 1:1-finansiering av pågående projekt under 2022 och fram till maj 2023 inom RUS prioriterade områden. Några områden saknar projekt.

Nedan följer en redovisning över pågående projekt² under 2022-2023 som är finansierade med regionala utvecklingsmedel, de så kallade 1:1-medlen, uppdelade områdesvis.

Näringsliv och entreprenörskap

Aktivitet/projekt
East Central Sweden (ECS) The Innovative Smart Region
Kunskapsuppbyggnad inom hållbar logistik vid Örebro universitet
Smart tillväxt 2021-2023
Bergslagen Mining Node
Utvidgning av det Nationella nätverket för gruvkommuner
Industrihubb Örebro län
ÖMSINT
Hållbar omställning i ÖMS 2021-2023
Hållbar framgång och tillväxt för besöksnäringen i Örebro län och Västmanlands län
Affärs- och tillväxtkraft i ÖMS för ökad, långsiktig och hållbar Livsmedelsförsörjning
Starkare industri i Örebro län
RATSAM

Innovationskraft och specialisering

Aktivitet/projekt
KTP Energi Nationellt
FastLane4industry - FL4i
Visual LIFT
Ängelinvesterarbolag (ÄIB)
Utveckling av Project Support Office med inriktning Artificiell intelligens, AI
Utveckling och breddning av förinkubation fas två
AI.ALL* (AI ALL Star)

Kunskapslyft och utbildning

Aktivitet/projekt
Tidiga och förebyggande insatser inom skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård – TABB
Skolresultaten i regionen har förbättrats – att leda och styra i en komplex organisation

² Notera att det inte finns några projekt för övriga prioriterade områden i RUS som finansierats med 1:1-medlen. Däremot finns det flera projekt som är finansierade med andra finansieringskällor till exempel Socialfondens, ESF+.

Kompetensförsörjning och matchning

Aktivitet/projekt
Validering i regional kompetensförsörjning
Yrkestraineer – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i Örebro län
Regionala strukturer för validering i Östra Mellansverige
Yrkehögskolesamverkan i Örebro län 2023-2025

Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård

Aktivitet/projekt
Regional testbädd

Klimat, miljö och energi

Aktivitet/projekt
Resurseffektiva och framtidssäkra byggnader i ÖMS
Fossilfritt 2030 - Rena resan
Fossilfritt 2030 - Fordon och drivmedel
Elkapacitet och effektanvändande i Östra Mellansverige

Transporter och infrastruktur

Aktivitet/projekt
Elvägspilot
BRT (Bus Rapid Transit, Snabbussar) 3 – Lansering och kommande etapper
Fossilfritt 2030 – Transporter i Uppsala län
Botniska korridoren och dess anslutande stråk

6 Vad händer i genomförandet av RUS?

Regionalt utvecklingsarbete står mitt i en brytningstid. Omvärlden förändras allt snabbare och samhällets utmaningar blir alltmer komplexa. Regionerna har fått ett nytt regionalt ansvar som innebär en högre ambitionsnivå än tidigare – att jobba för en hållbar utveckling. De arbetssätt vi under många år trimmat att förbättra i befintliga strukturer leder inte till de resultat vi vill ha, utan vi ser svårigheter att klara våra välfärdsuppgifter.

I uppdateringen av RUS som antogs av regionfullmäktige i april 2022, vässades därför skrivningar om genomförandet. Vi lyfter fram att de globala och regionala samhällsutmaningarna som vi står inför är stora och komplexa. Komplexiteten gör att vi måste skapa nya, integrerande arbetssätt där olika kompetenser, perspektiv och aktörer tillsammans över organisationsgränser utforskar nya innovativa lösningar på våra samhällsutmaningar. Vi kan inte längre dela upp utmaningar i bitar och försöka hitta lösningar var och en för sig. Vi trycker på uppföljning som grund för ett utmaningsdrivet genomförande och som ett sätt att stärka hållbarhetsarbetet. Och att uppföljning ska vara grund för agerande och att insatser ska leda till likvärdiga förutsättningar i hela länet.

Region Örebro län har under namnet Vågar till hållbar utveckling testat nya arbetssätt och förhållningssätt för att kunna möta dagens och morgondagens komplexa utmaningar. Bland annat har regionen:

- tagit fram vägledande principer för hållbart regionalt utvecklingsarbete
- ökat kompetens och kapacitet att arbeta mer utmaningsdrivet
- testat nytt utforskande arbetssätt – expeditionsmetodiken
- arbetat med tillitsbaserat ledar- och medarbetarskap
- utvecklat hur de regionala utvecklingsmedlen används för en hållbar utveckling.

Nedan följer beskrivningar av punkterna ovan.

6.1 Vägledande principer för hållbart regionalt utvecklingsarbete

De vägledande principerna för hållbart regionalt utvecklingsarbete, som ska ligga till grund för allt vi gör, utgår från en helhetssyn – en systemsyn. Arbetet har lett till att vi kommer att testa en kraftsamling kring barn och ungas framtid i länet utifrån de vägledande principerna.

Partnerskapet för regional utveckling har ställt sig bakom principerna:

Vi har helhetssyn: Vi har systemsyn där vi ser på frågan eller utmaningen ur ett helhetsperspektiv. Vi undersöker vilka faktorer som påverkar och hur dessa faktorer relaterar till varandra. Vi ser även till olika förutsättningar i länet.

De fyra grundpelarna i vårt arbetssätt:

- **Vi sätter behovet i centrum:** Vi har mod att prioritera att arbeta med de faktorer och områden som gör stor skillnad. Vi utgår från målgruppens behov och arbetar involverande och utmaningsdrivet.

- **Vi samskapar:** Vi samskapar över organisations- och områdesgränser. Vi jobbar tillsammans med de intressenter som väljer att vara med för att berika arbetet med olika kompetenser och perspektiv.
- **Vi testar:** För att nå våra gemensamma målbilder på lång sikt, testar vi i liten skala på kort sikt. Vi lär av erfarenheter och hanterar förändringar under tiden vi agerar. Vi vågar misslyckas.
- **Vi lär och följer upp:** Vi följer upp och reflekterar över vad som händer för att se om vi gör förflyttningar i rätt riktning och med tillräcklig hastighet. Vi lär och justerar för att skapa ännu bättre resultat.

6.2 Ökad kapacitet att arbeta med utmaningsdrivet

För att en organisation ska kunna arbeta mer utmaningsdrivet behöver många medarbetare ha kapacitet att göra det. I länet har vi höjt kapaciteten genom flera olika insatser. Komplexitet och expeditjonsmetodik har varit tema på Partnerskapet för regional utvecklings mötesplats Lokadagarna och respektive organisation har sedan jobbat vidare med sina medarbetare. Region Örebro län har testat expeditjonsmetodiken i projektet Vägar till hållbar utveckling samt utbildat facilitatorer i Logical Framework Approach (LFA) och tjänstedesign.

Dessa tre metoder har samma förhållningssätt: de utgår från målgruppens behov och samskapar tillsammans med målgruppen. De är utforskande, utan inbyggd lösning från start. De gör att man stannar kvar i problemet och utmaningen länge och får samsyn kring den innan man går vidare till möjligheter, testande och handling.

Kapaciteten att arbeta med utforskande arbetssätt har även stärkts inom förvaltningen Regional utveckling.

6.3 Utforskande arbetssätt - expeditioner

Regionen har haft två team som har varsin utmaning att undersöka med hjälp av expeditjonsmetodiken (John Holmberg och Johan Holmen, Space for Change).

Det är ett utforskande arbetssätt för komplexa samhällsutmaningar där vi inte går på snabba lösningar, utan involverar olika målgrupper i processen. Det är en backcastingmetod, där vi tänker bort dagens rådande system och börjar med den önskvärda framtiden med vägledande principer för en hållbar framtid. Expeditionerna ger pågående verksamhet nya insikter, kunskap om vad och hur vi behöver förändras.

6.4 Tillitsbaserat ledar- och medarbetarskap

Förvaltningen Regional utveckling har sedan år 2020 arbetat med att stärka tillitsbaserad organisationskultur, både utifrån medarbetarskap och ledarskap, för att kunna jobba mer innovativt och utmaningsdrivet.

Resultatet handlar bland annat om att:

- Arbeta med få gemensamma målbilder. Det innebär att minska antalet styrsignaler och detaljstyrning. Det innebär också att tona ner eller sluta göra sådant som inte går i linje med målen.

- Samverka mer och mötas mellan områdesgränser. Det innebär att arbetssätten behöver leda till att minska stuprör och höjdskillnader och stimulera samverkan mellan olika kompetenser och områden. Vi ska värdera allas kompetens och få en större förståelse för vårt gemensamma arbete. Det innebär även att tona ner eller sluta göra sådant som förstärker stuprören.

Arbetet med tillitsbaserat ledar- och medarbetarskap är en förutsättning för att kunna arbeta mer utforskande med komplexa utmaningar i enlighet med de vägledande principerna.

6.5 Regionala utvecklingsmedel för hållbar utveckling

För genomförandet av RUS har Region Örebro län tillgång till statliga medel för regionalt utvecklingsarbete, de så kallade 1:1-medlen, som innefattar projektmedel och företagsstöd. För att bättre kunna styra så att medlen i högre grad bidrar till RUS:ens mål om en hållbar regional utveckling, har en ny riktlinje tagits fram för regionala utvecklingsmedel. Läs mer i avsnitt 5.

7 Slutsats

RUS-uppföljningen har identifierat tre områden i RUS där det finns stora gap mellan nuläge och önskvärt läge där vi behöver göra flera stora förflyttningar, det vill säga där vi behöver kraftsamla tillsammans i länet.

Områden där Örebro län har stora utmaningar:

- Inkludering
- Barn och unga
- Grön omställning

7.1 Inkludering

I Örebro län finns det betydande socioekonomiska klyftor mellan olika grupper och områden, vilket resulterar i ojämlika levnadsvillkor. Utrikesfödda personer upplever en lägre sysselsättningsgrad, och det finns ett stort antal unga vuxna i länet som varken arbetar eller studerar. Målet är att alla människor i Örebro län ska uppleva tillit, trygghet och tillhörighet. Alla bör ha möjlighet att påverka sin livsmiljö, forma sina liv och kunna bidra till samhället på olika sätt. Inkludering är en viktig faktor och det krävs en kraftsamling för att riva hinder och minska utanförskapet på arbetsmarknaden för utsatta grupper. Det är nödvändigt att skapa förutsättningar som främjar inkludering så att alla invånare i länet kan delta och bidra i samhället.

7.2 Barn och unga

Det finns en högre andel barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer i Örebro län jämfört med riksgenomsnittet, vilket bidrar till ökande socioekonomiska klyftor. Det finns också utmaningar relaterade till barns och ungas psykiska hälsa, deras framtidstro och måluppfyllelse i skolan. Målet är att alla barn och unga i Örebro län ska ha gynnsamma levnadsvillkor, ha möjlighet att påverka sina liv och ha inflytande över samhällsutvecklingen. Det är viktigt att säkerställa att alla barn lyckas genomföra sin skolgång och når sin fulla potential. För att uppnå detta behövs en stark samlad insats genom att stärka det lokala agerandet och främja samarbete och lärande mellan olika samhällsaktörer. Genom att arbeta tillsammans kan vi säkerställa att barn och unga får de bästa förutsättningarna att leva ett gott och meningsfullt liv.

7.3 Grön omställning

Trots insatser minskar utsläppen av växthusgaser i Örebro län i en otillräcklig takt. Det är nödvändigt att utveckla innovationer och implementera kända lösningar för att påskynda den gröna omställningen. Företags konkurrenskraft är alltmer beroende av förmågan att bidra till lösningar för samhällsutmaningar, inklusive hållbarhet. Målet är att Örebro län ska ha en konkurrenskraftig ekonomi som är präglad av cirkulära principer och som är klimat- och miljömässigt hållbar. Det innebär att länets näringsliv och ekonomi bör vara anpassade för att minimera negativa miljöpåverkan och främja långsiktig hållbarhet. Vi behöver hitta hållbara och miljövänliga alternativ inom olika sektorer för att minska vår klimatpåverkan och främja en hållbar utveckling samt skapa en bättre framtid för kommande generationer.

8 Bilagor

Bilaga 1: Uppföljning av RUS-indikatorer

Inledning

En del av att beskriva utvecklingen av Örebro län är att följa upp de indikatorer som finns kopplade till RUS effektmål. Indikatoruppföljningen visar utvecklingen av RUS:ens indikatorer. Färgerna beskriver hur indikatorn har utvecklats. Grundprincipen är att om färgen är röd, går utvecklingen åt fel håll. Om färgen är gul, går utvecklingen åt rätt håll men för långsamt. Om färgen är grön, går utvecklingen åt rätt håll med möjlighet att nå målen till 2030. Om indikatorn är markerad med ett streck betyder det att bedömning saknas på grund av avsaknad av jämförbar data. I praktiken är dock många av indikatorerna så flerdimensionella och komplexa att färgerna istället har satts efter en samlad bedömning. Det kan till exempel vara så att utvecklingen totalt sett går mot målet men skillnaderna mellan kvinnor och män ökar.

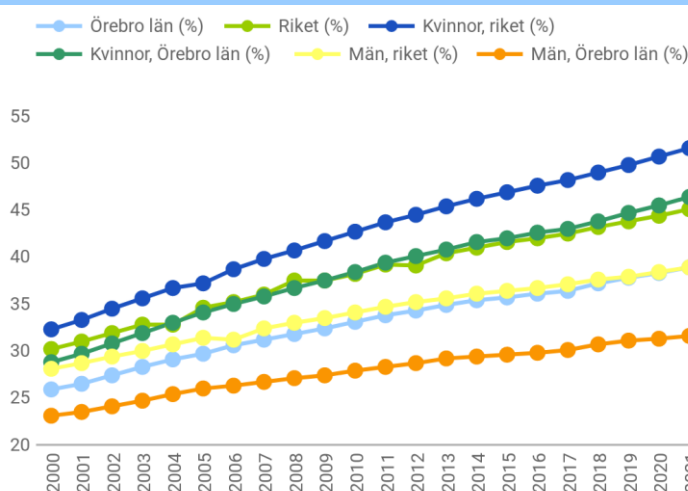
Så långt det är möjligt redovisas statistiken på kön, ålder, socioekonomi, ursprung och geografi.

Stark konkurrenskraft

Förbättrad kompetensförsörjning

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Eftergymnasial utbildning

Mål 2030

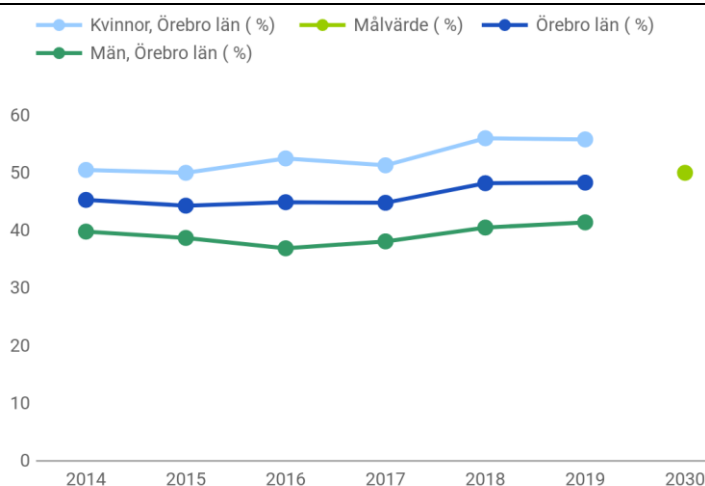
Andel i befolkningen, 25-64 år, med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska öka. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Vid senaste mätningen 2022 hade andelen ökat för både kvinnor och män i Örebro län, men skillnaden mellan kvinnor och män har samtidigt också ökat. Även andelarna i hela riket har ökat men Örebro län har generellt lägre andel med eftergymnasial utbildning jämfört riket och skillnaderna mellan kvinnor och män är större i Örebro län jämfört med riket. Utrikes födda kvinnor har generellt sett lägre utbildningsnivå än kvinnor födda i Sverige. Bland utrikes födda män har en större andel eftergymnasial utbildning jämfört med män födda i Sverige. Samtidigt har en större andel utrikes födda män förgymnasial utbildning jämfört med män födda i Sverige.

Kommun	Kvinnor	Män	Totalt
Örebro	55,0%	40,5%	47,7%
Lekeberg	48,2%	26,6%	37,0%
Nora	46,0%	25,5%	35,8%
Kumla	42,7%	27,2%	34,9%
Karlskoga	40,2%	28,3%	34,0%
Lindesberg	38,7%	20,7%	29,4%
Hallsberg	36,8%	21,5%	28,7%
Askersund	34,7%	19,0%	26,6%
Laxå	33,5%	17,8%	25,3%
Degerfors	32,3%	16,9%	24,3%
Hällefors	30,6%	18,5%	24,2%
Ljusnarsberg	30,1%	15,7%	22,7%
Örebro län	47,5%	32,3%	39,7%

Övergång till högre studier

Mål 2030

Andel elever avgångna från gymnasieskolan som påbörjat eftergymnasial utbildning inom tre år ska vara minst 50 procent år 2030. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

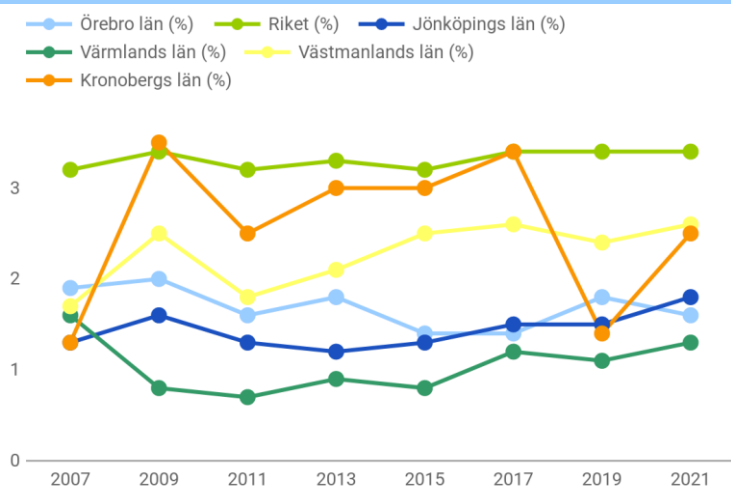
Senaste mätningen avser elever som avslutade gymnasiet 2019 (och alltså påbörjat en eftergymnasial utbildning senast 2022) och visar på en praktiskt taget oförändrad andel jämfört med de elever som avslutade gymnasiet 2018. Jämfört med 2017 var dock andelen betydligt högre både 2018 och 2019. Övergång till eftergymnasial utbildning kan påverkas av konjunkturen och läget på arbetsmarknaden så det kan finnas en Corona-effekt bakom den ovanligt stora ökningen från 2017 till 2018. Det är stora skillnader mellan kvinnor (55,8 procent) och män (41,4 procent). Det finns också stora skillnader mellan kommunerna i länet.

Kommun	Kvinnor 2019	Män 2019	Totalt 2019
Örebro	61,8%	47,5%	54,4%
Karlskoga	55,1%	45,0%	50,0%
Kumla	52,6%	39,4%	46,1%
Hallsberg	54,2%	36,5%	44,4%
Degerfors	43,3%	40,0%	41,8%
Hällefors	56,3%	34,3%	41,2%
Lindesberg	49,4%	30,0%	39,2%
Nora	32,6%	38,6%	35,6%
Lekeberg	41,4%	27,6%	34,5%
Laxå	54,5%	0,0%	31,7%
Askersund	39,5%	23,6%	30,1%
Ljusnarsberg	33,3%	26,9%	28,6%
Örebro län	55,8%	41,4%	48,3%

kad kunskapsintensitet

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Investeringar i FoU (forskning och utveckling)

Mål 2030

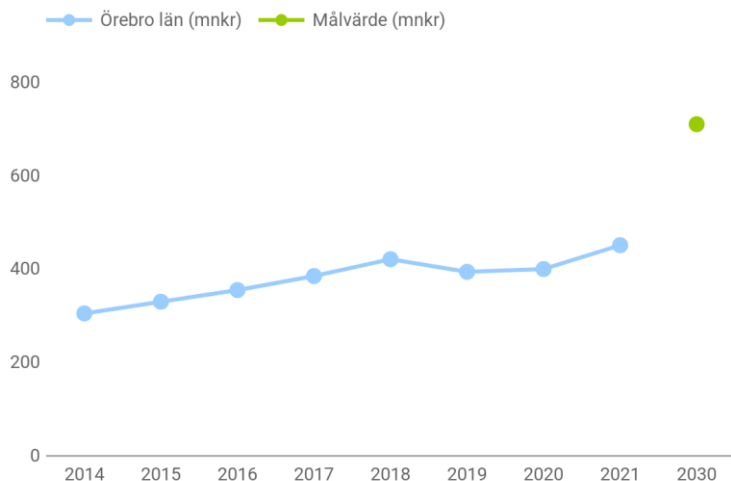
Andelen FoU-investeringar av bruttoregionalprodukten, BRP, ska öka mer procentuellt än i jämförbara län (Jönköping, Kronoberg, Värmland och Västmanland).

Kommentar

Senast tillgängliga statistik är från 2021. Örebro län hade en något ökad (+0,18 procentenheter) andel jämfört med 2015, vilket är mer än den procentuella ökningen i Kronobergs län men mindre än Jönköpings och Värmlands län. Fördelat per sektor i Örebro län 2021 så var företagssektorn störst med 0,89 procent av BRP, följt av universitet med 0,42 procent och Region Örebro län med 0,17 procent. Jämfört med 2015 är det framförallt Region Örebro län som ökat, från 0,04 procent 2015 till 0,17 procent av BRP 2021.

Såld högspecialiserad vård

Mål 2030

Högspecialiserad vård som förmedlas till invånare i andra landsting/regioner/länder i miljoner kronor ska öka med minst 100 procent jämfört med 2016.

Kommentar

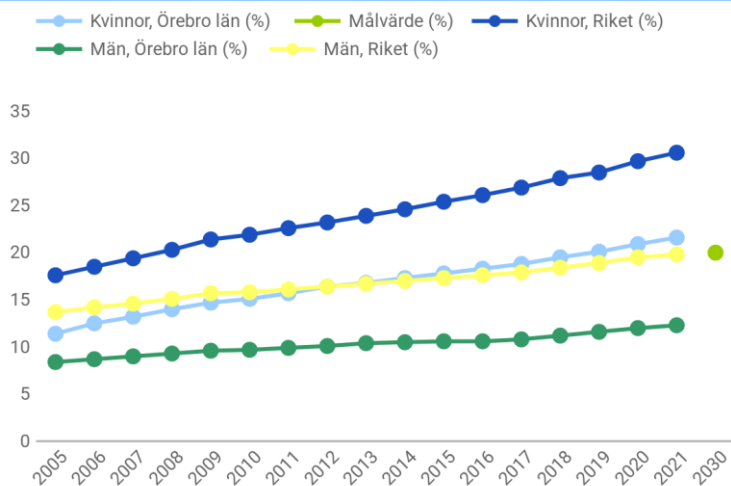
Under 2021 har såld högspecialiserad vård till andra regioner ökat med 13 procent (i fasta priser) jämfört med 2020. Men jämfört med 2016 är ökningstakten för långsam för att målet till 2030 ska kunna nås.

Ökad innovationskraft

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Kunskapsintensiva företag

Mål 2030

Andel medarbetare med minst treårig högskoleutbildning i privat företagssektor ska öka till minst 20 procent.

Kommentar

Kunskapsnivån i näringslivet har en svag uppåtgående trend, framförallt bland kvinnor. Andelen i riket ökar mer än i länet både bland kvinnor och män. Kvinnor står för en högre kunskapsnivå än män. Fortsätter utvecklingen som de senaste åren finns möjlighet att nå målet år 2030. År 2019 och framåt är inte helt jämförbart med 2018 och tidigare eftersom SCB har bytt källa och metod för att klassificera förvärvsarbetande.

Kommun	Kvinnor	Män	Totalt
Örebro	24,8%	15,0%	18,5%
Karlskoga	19,3%	14,5%	16,1%
Nora	20,1%	9,0%	13,1%
Lekeberg	22,3%	6,7%	12,1%
Hallsberg	18,2%	8,2%	11,6%
Kumla	17,0%	7,8%	10,6%
Ljusnarsberg	13,5%	7,0%	9,2%
Lindesberg	13,9%	6,6%	8,9%
Laxå	13,2%	6,6%	8,3%
Askersund	12,2%	6,2%	8,0%
Hällefors	11,9%	5,3%	7,3%
Degerfors	13,5%	4,4%	6,9%
Örebro län	21,6%	12,3%	15,5%

Mål 2030

Andel enheter i Region Örebro län som uppfyller kriteriet för universitetssjukvårdsenhet ska öka till minst 75 procent.

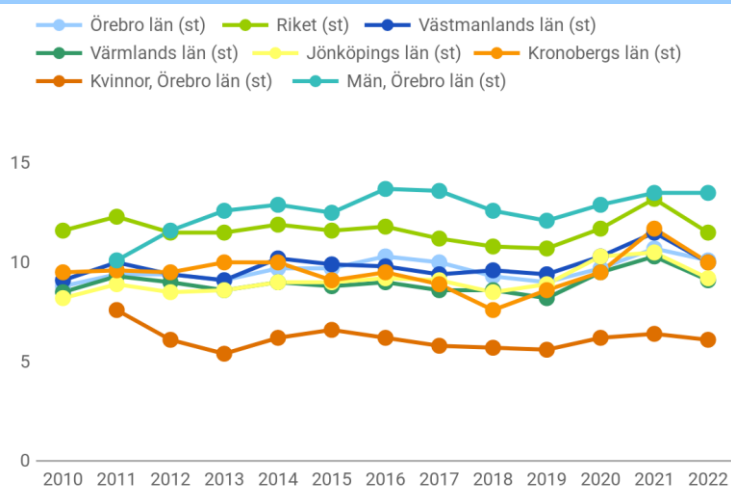
Kommentar

Andel universitetssjukvårdsenheter var oförändrat från år 2017 till år 2020.

Ökad entreprenöriell aktivitet

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

 Nystartade företag

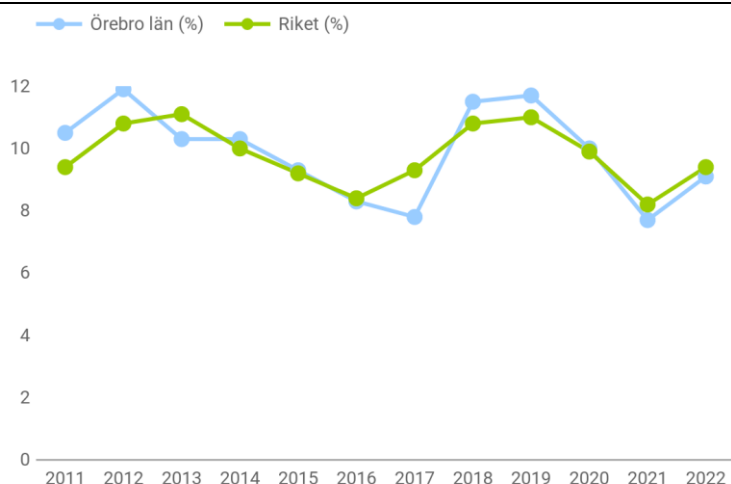
Mål 2030

Antal nystartade företag per 1000 invånare ska vara högre än snittet för riket.

Kommentar

Senast tillgängliga statistik är från 2022 och visar en nedgång efter den relativt kraftiga ökningen 2021, både i Örebro län och i riket. Nedgången är större i riket som helhet, vilket innebär att Örebro län närmar sig riket. För män är frekvensen drygt dubbelt så hög jämfört med kvinnor.

 Överlevnadsgrad hos företag

Mål 2030

Antal konkurser per 100 nystartade företag och år ska minska.

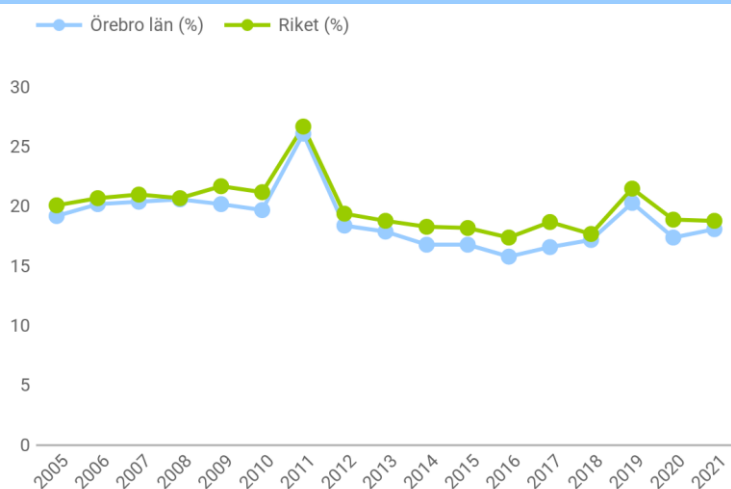
Kommentar

Antalet konkurser per 100 nystartade företag ökade i Örebro län år 2022 jämfört med 2021. Det berodde i första hand på fler konkurser men ungefär lika många nystartade företag som året innan. Jämfört med startåret 2016 var det också fler konkurser 2022 men ungefär lika många nystartade företag de båda åren.

Ökad nationell attraktionskraft

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

 Företags-etableringar

Mål 2030

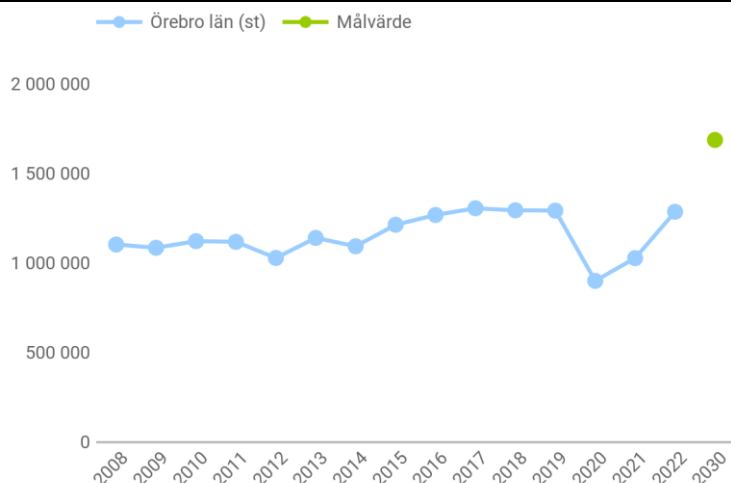
Andel svenska och utländska företag som etablerats i länet ska öka.

Kommentar

Senaste mätningen från 2021 visar att andel företagsetableringar i Örebro län ökat något jämfört med 2020, men andelen var fortfarande lägre jämfört med 2019. Antal etablerade utländska företag sjönk från 108 stycken 2019 till 64 stycken 2020 men ökade till 100 stycken år 2021. År 2019 och framåt är inte helt jämförbart med 2018 och tidigare eftersom SCB har bytt källa och metod för att klassificera förvärsarbetande.

Kommun	Andel 2021
Örebro	19,0%
Kumla	18,4%
Nora	18,3%
Lekeberg	18,2%
Ljusnarsberg	18,1%
Lindesberg	17,6%
Hallsberg	17,3%
Askersund	17,0%
Degerfors	16,7%
Karlskoga	16,2%
Hällefors	14,9%
Laxå	14,1%
Örebro län	18,1%

Gästnätter

Mål 2030

Antal gästnätter i Örebro län ska öka med 33 procent jämfört med 2016.

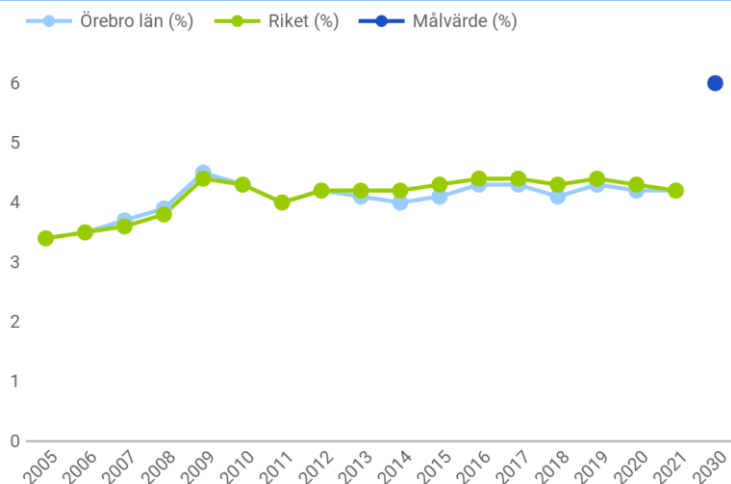
Kommentar

Antal gästnätter föll kraftigt år 2020 till följd av restriktionerna kring pandemin. Under 2022 återhämtade sig resandet och det totala antalet gästnätter under 2022 var nästan i nivå med år 2019. Uppdelat efter hemland ökade svenska gästnätter med nästan 4 procent från 2019 till 2022. Motsvarande för Norden exklusive Sverige var en minskning med 1 procent, Europa exklusive Norden en minskning med 14 procent och Världen exklusive Europa en minskning med 65 procent. Svenska gästnätter stod alltså för en större andel (84 procent) av gästnätterna 2022 jämfört med 2019 (80 procent).

Ökad global konkurrenskraft

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Utlandsägda företag

Mål 2030

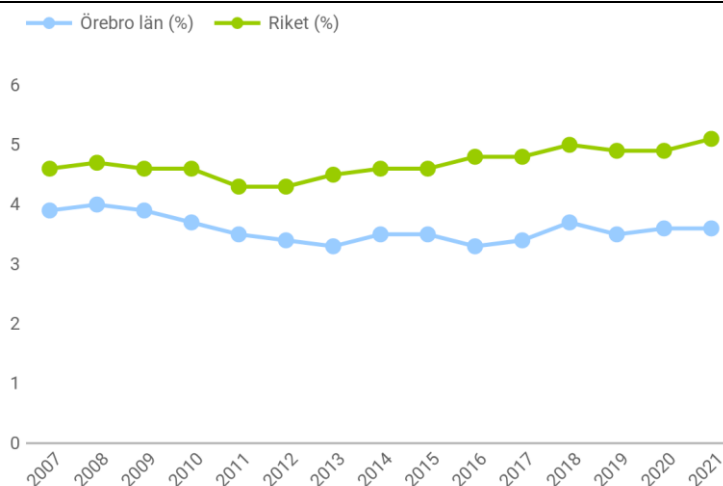
Andel utlandsägda företag i länet ska vara minst 6 procent.

Kommentar

Vid senaste mätningen 2021 hade andelen utlandsägda företag minskat marginellt jämfört med både 2020 och 2019. Nivån för Örebro län följer andelen i riket. År 2019 och framåt är inte helt jämförbart med 2018 och tidigare eftersom SCB har bytt källa och metod för att klassificera förvärvsarbete.

Kommun	Andel 2021
Karlskoga	6,1%
Örebro	5,4%
Kumla	3,8%
Hallsberg	3,6%
Hällefors	3,2%
Laxå	2,3%
Lindesberg	2,2%
Nora	2,0%
Askersund	1,5%
Degerfors	1,2%
Ljusnarsberg	1,2%
Lekeberg	0,7%
Örebro län	4,2%

Inter- nationaliserings- grad

Mål 2030

Andel företag där minst 20 procent av omsättningen går till export ska öka.

Kommentar

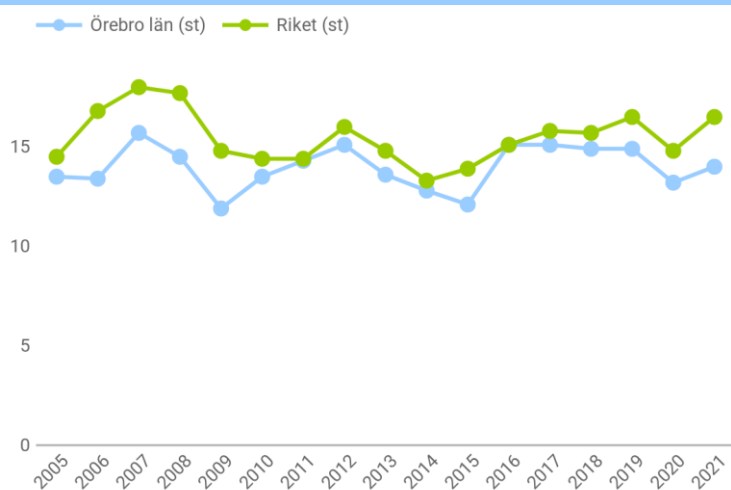
Vid senaste mätningen 2021 var andelen företag i Örebro län, där minst 20 procent av omsättningen går till export, oförändrad jämfört med 2020. Andelen i Örebro län var lägre jämfört med hela riket där andelen ökat. År 2019 och framåt är inte helt jämförbart med 2018 och tidigare eftersom SCB har bytt källa och metod för att klassificera förvärvsarbete.

Kommun	Andel 2021
Ljusnarsberg	7,7%
Karlskoga	4,8%
Hällefors	4,4%
Laxå	4,2%
Kumla	4,2%
Nora	3,9%
Örebro	3,6%
Degerfors	2,9%
Lindesberg	2,7%
Hallsberg	2,7%
Askersund	2,6%
Lekeberg	1,9%
Örebro län	3,6%

Ökad tillväxt i näringslivet

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

 Tillväxtföretag

Mål 2030

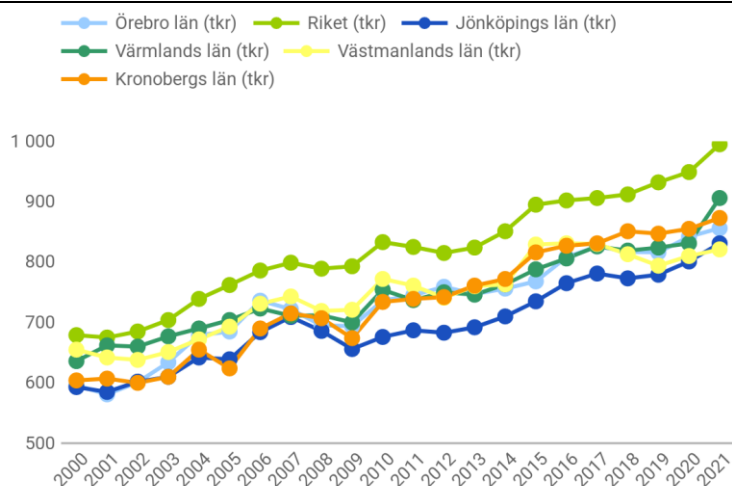
Antal arbetsställen med tillväxt per 1000 arbetsställen ska öka.

Kommentar

Senaste mätningen från 2021 visar att antalet tillväxtföretag per 1000 har ökat jämfört med 2020. Antalet är dock fortfarande lägre jämfört med startvärdet från 2016. Över tid har utvecklingen i Örebro län följt utvecklingen i riket och konjunkturläget men antalet per 1000 har nästan alltid varit lägre i Örebro län jämfört med hela riket.

Kommun	Antal per 1000, år 2021
Örebro	19,7
Karlskoga	15,7
Hallsberg	8,9
Kumla	8,5
Lindesberg	8,1
Askersund	..
Degerfors	..
Hällefors	..
Laxå	..
Lekeberg	..
Ljusnarsberg	..
Nora	..
Örebro län	14,0

Produktivitet

Mål 2030

Bruttoregionalprodukt per sysselsatt ska öka mer procentuellt än i jämförbara län.

Kommentar

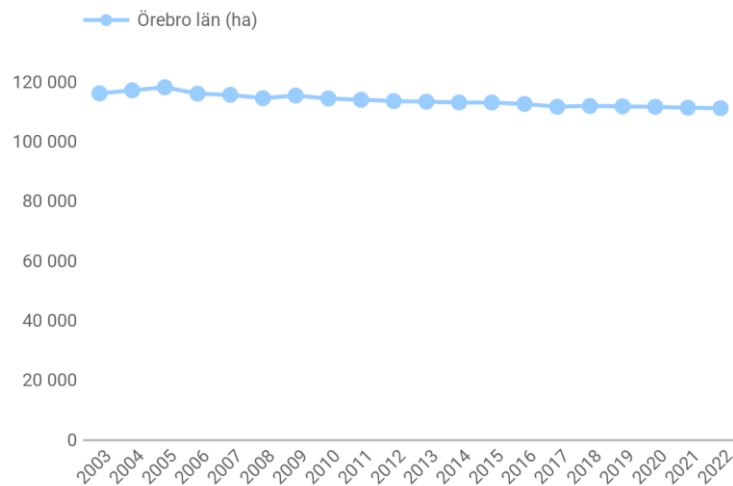
SCB har bytt både källa och metod för att ta fram förvärvsarbetande för år 2019 och framåt. Det innebär att jämförelser av 2019 och tidigare år måste göras med försiktighet. Senaste årets värden för BRP är alltid preliminära.

Senaste mätningen avser 2021 och visar att Örebro län, jämfört med jämförelselänen, bara ökat mer procentuellt jämfört med Västmanlands län. Jämfört med startvärdet för år 2016 har Örebro län ökat nästan som genomsnittet av jämförelselänen.

Ökad produktion inom areella näringar

Indikatorer: Stark konkurrenskraft

Jordbruksmark

Mål 2030

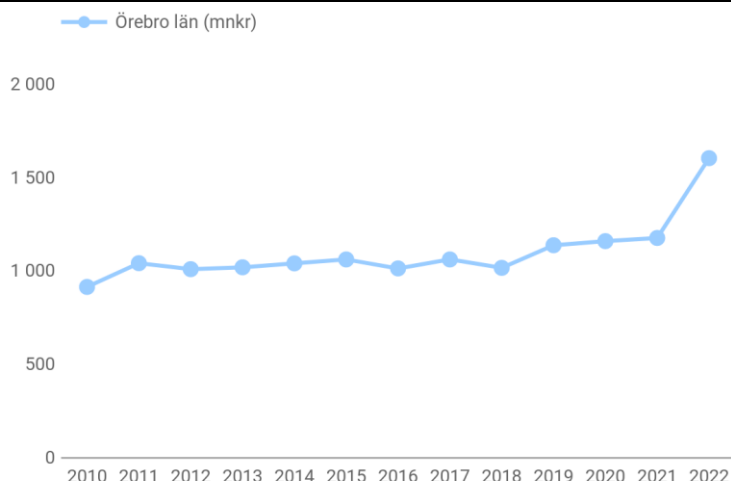
Total areal jordbruksmark i Örebro län ska bevaras.

Kommentar

Under 2022 fortsätter den nedåtgående trenden. Även i övriga landet minskar jordbruksmarken.

Kommun	2016 [ha]	2022 [ha]	Förändring 2016 till 2022 [ha]
Karlskoga	3 784	3 770	-14
Nora	2 456	2 435	-21
Ljusnarsberg	648	621	-27
Degerfors	2 932	2 898	-34
Laxå	1 729	1 684	-45
Askersund	8 906	8 857	-49
Hällefors	770	716	-54
Kumla	9 837	9 763	-74
Lekeberg	10 928	10 831	-97
Lindesberg	18 309	18 083	-226
Hallsberg	11 251	11 000	-251
Örebro	41 145	40 630	-515
Örebro län	112 696	111 287	-1 409

Areella näringar

Mål 2030

Produktionsvärdet för livsmedel inom jordbruk och fiske ska öka.

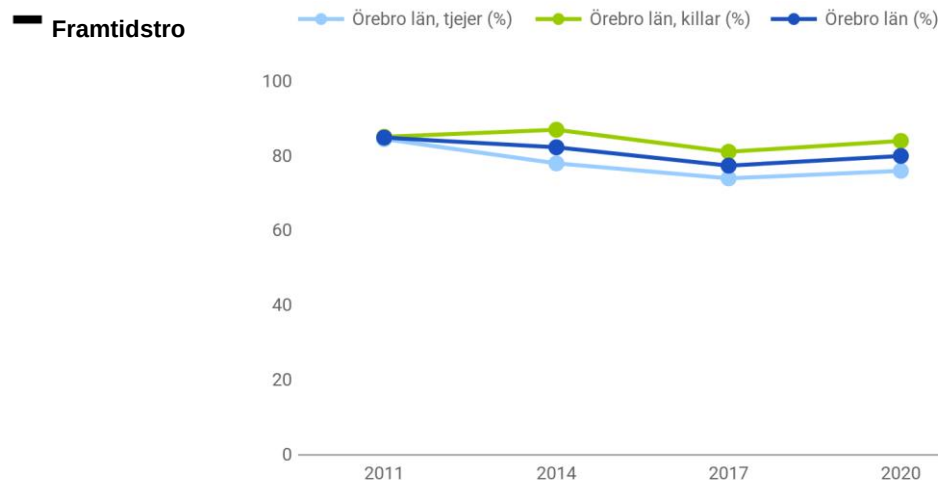
Kommentar

Senaste värdet för år 2022 visar att produktionsvärdet för areella näringar har ökat kraftigt jämfört med tidigare år. Det som bidrar mest till ökningen är att värdet på spannmål producerat i Örebro län ökat med 72 procent från 2021 till 2022 (från 406 miljoner kronor till 699 miljoner kronor i 2016 års penningvärde). Mängden spannmål som producerats ökade visserligen något, från 230 till 271 tusen ton, men framförallt beror den kraftiga ökningen på ökade spannmålspriser.

Hög och jämlik livskvalitet

Goda uppväxtvillkor

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

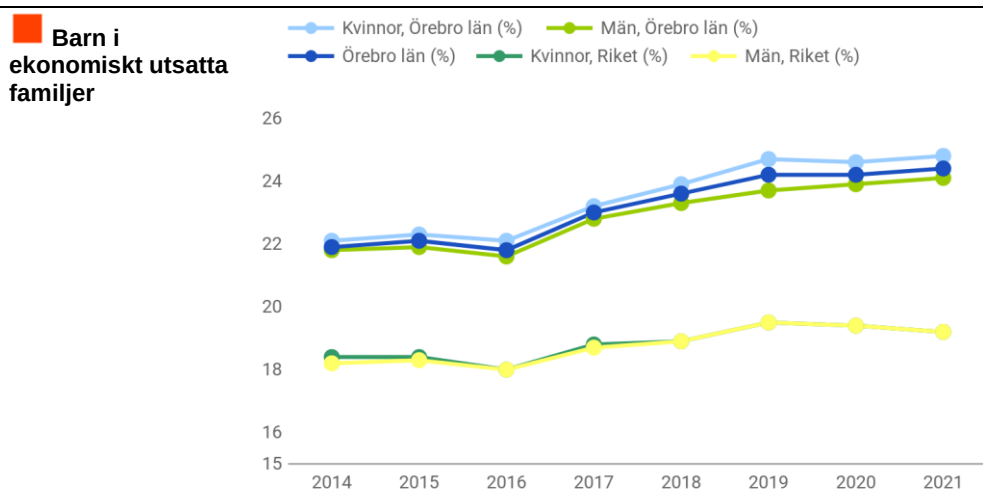

Mål 2030

Andel barn i årskurs nio som har en ljus framtidsstro ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan flickor och pojkar ska minska.

Kommentar

Resultat saknas 2023 eftersom frågan "Hur ser du på framtiden?" exkluderats ur resultatrapporterna till följd av ett fel i webbenkäten Liv & hälsa ung 2023.

Mål 2030

Andel barn 0-17 år som lever i ekonomiskt utsatta familjer ska minska jämfört 2015.

Kommentar

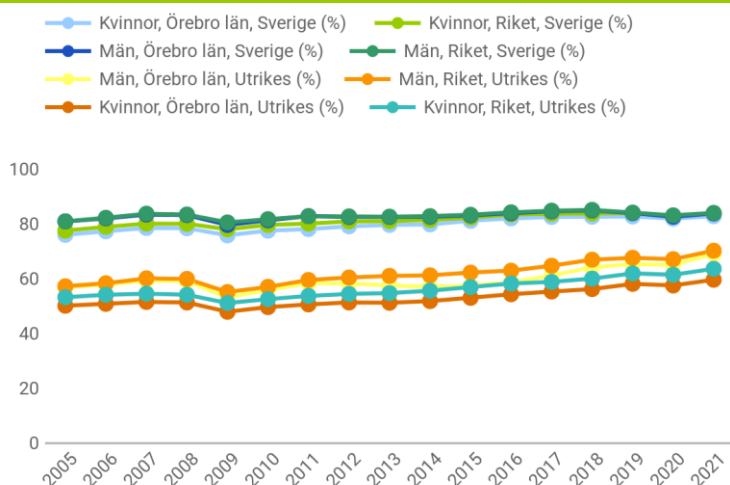
Andelen barn som lever i familjer där inkomsten är mindre än 60 procent av medianinkomsten ökade succesivt från omkring 22 procent åren 2014-2016 till 24,8 procent 2021. Andelen i hela riket har också ökat på liknande sätt men inte lika mycket som i Örebro län där andelen från början var högre men dessutom ökat mer. Det är stora skillnader mellan kommunerna i länet, som mest 44 procent i Hällefors och som lägst 15 procent i Lekeberg.

Kommun	Flickor 2021	Pojkar 2021	Totalt 2021
Lekeberg	15,5%	14,5%	15,0%
Kumla	17,4%	17,2%	17,3%
Askersund	19,8%	18,3%	19,0%
Örebro	24,0%	23,4%	23,7%
Nora	23,8%	24,0%	23,9%
Karlskoga	27,1%	25,4%	26,2%
Hallsberg	25,8%	28,2%	27,0%
Lindesberg	29,9%	29,2%	29,5%
Laxå	31,2%	30,7%	30,9%
Degerfors	30,7%	31,7%	31,2%
Ljusnarsberg	38,3%	31,3%	34,9%
Hällefors	44,8%	43,4%	44,2%
Örebro län	24,8%	24,1%	24,4%

Goda försörjningsmöjligheter

Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet

 Sysselsättningsgrad

Mål 2030

Andel förvärvsarbetande i befolkningen 20-64 år ska öka. Skillnader mellan olika grupper ska minska.

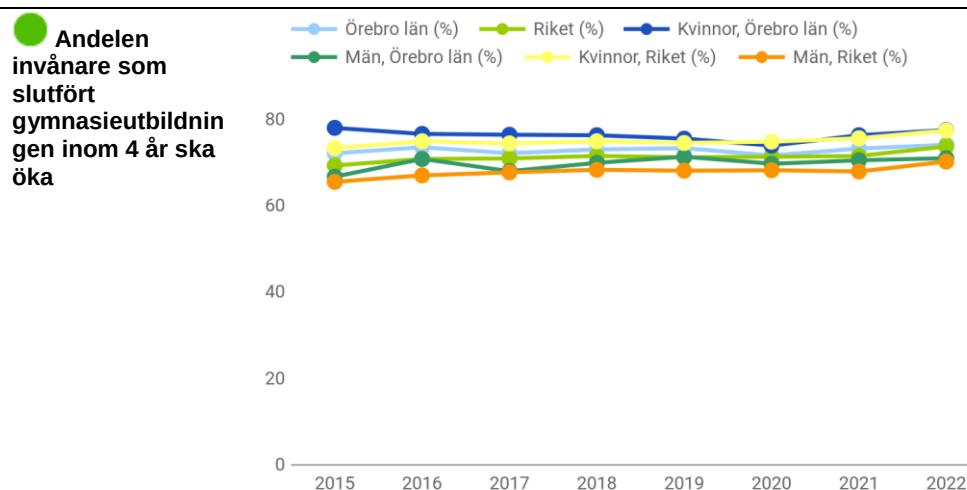
Kommentar

OBS! SCB har bytt både källa och metod för att ta fram förvärvsarbetande för år 2019 och framåt. Det innebär att jämförelser med 2018 och tidigare måste göras med stor försiktighet. Senaste tillgängliga statistiken är från 2021. Mellan 2019 och 2020 sjönk sysselsättningsgraden i Örebro län från 78,8 procent till 77,8 procent för att sedan öka till 79,2 procent år 2022. Trenden var liknande även på riksnivå.

Andel sysselsatta är generellt lägre bland kvinnor jämfört med män. Andelen är också generellt lägre hos utrikes födda jämfört med födda i Sverige (se tabellen). Skillnaden mellan utrikes födda kvinnor och män är större (9,6 procentenheter) jämfört med skillnaden mellan kvinnor och män födda i Sverige (1,0 procentenheter). Det finns också generella skillnader utifrån födelsevärldsdelen där andel sysselsatta av födda utanför Europa tenderar att vara lägre jämfört med födda i Europa. I Örebro län var andel sysselsatta av födda utanför Europa 54,4 procent av kvinnorna och 66,5 procent av männen.

Hos personer med högre utbildningsnivå är sysselsättningsgraden generellt högre. Bland förgymnasialt utbildade är sysselsättningsgraden för kvinnor 46,4 procent och för män 61,4 procent. För eftergymnasialt utbildade är sysselsättningsgraden 85,4 procent för kvinnor och 85,0 procent för män.

Kommun	Kvinnor, födda i Sverige	Kvinnor, utrikes födda	Män, födda i Sverige	Män, utrikes födda	Totalt
Lekeberg	86,4%	71,6%	88,6%	76,6%	86,3%
Askersund	84,3%	64,0%	87,7%	74,9%	84,2%
Kumla	84,6%	63,9%	86,3%	75,5%	82,6%
Nora	83,2%	65,8%	85,0%	69,0%	81,3%
Hallsberg	82,4%	61,0%	85,2%	74,4%	80,5%
Lindesberg	82,6%	56,9%	84,8%	69,2%	79,7%
Karlskoga	83,2%	56,2%	84,8%	69,1%	79,7%
Örebro	82,9%	60,5%	82,8%	69,0%	78,3%
Laxå	80,9%	55,7%	83,7%	63,7%	77,6%
Degerfors	79,6%	50,8%	81,4%	59,4%	75,9%
Hällefors	78,7%	42,9%	81,5%	56,3%	73,1%
Ljusnarsberg	76,7%	52,3%	76,4%	61,3%	72,6%
Örebro län	82,9%	59,7%	83,9%	69,2%	79,2%

Mål 2030

Andel elever som slutfört gymnasieutbildning inom fyra år ska öka jämfört med 2016. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Senaste mätningen, 2022, visar att andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen inom fyra år har ökat, både i jämförelse med föregående år och i jämförelse med startåret 2016. Det är framförallt kvinnors andel som ökat och skillnaderna mellan kvinnor och män är fortsatt stora.

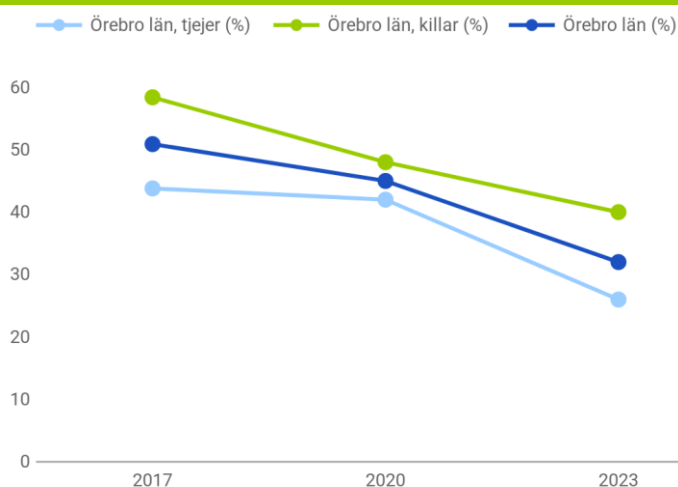
Kommun	Kvinnor	Män	Totalt
Lekeberg	81,4%	87,5%	84,6%
Nora	87,0%	69,0%	77,7%
Askersund	75,0%	79,2%	77,1%
Örebro	78,2%	74,5%	76,3%
Kumla	82,5%	70,1%	75,7%
Hällefors	82,9%	69,0%	75,3%
Degerfors	73,3%	71,1%	72,4%
Lindesberg	80,7%	62,8%	71,4%
Karlskoga	74,4%	66,0%	70,0%
Hallsberg	70,8%	63,9%	67,2%
Laxå	58,3%	61,5%	60,3%
Ljusnarsberg	56,5%	33,3%	45,5%
Örebro län	77,5%	71,0%	74,1%

Ökad grad av delaktighet och inflytande

Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet

Mellanmänsklig
tillit - årskurs 9

Mål 2030

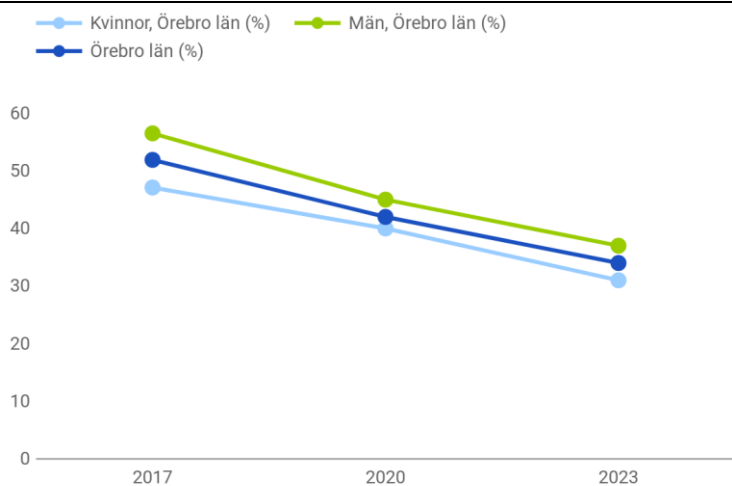
Andel barn i årskurs nio som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen barn i årskurs nio som litar på andra människor har fortsatt sjunka vid senaste mätningen 2023, jämfört med både mätningen 2017 och 2020 och bland både tjejer och killar. Skillnaden mellan killar och tjejer har ökat jämfört med 2020 genom att andelen sjunkit mer bland tjejer.

Kommun	Tjejer 2023	Killar 2023	Totalt 2023
Lekeberg	43%	82%	57%
Degerfors	42%	43%	41%
Ljusnarsberg			38%
Askersund	18%	51%	35%
Hällefors			35%
Örebro	27%	38%	32%
Kumla	27%	35%	31%
Lindesberg	22%	40%	31%
Hallsberg	27%	34%	30%
Karlskoga	15%	42%	28%
Nora	29%	24%	26%
Laxå	14%	30%	22%
Örebro län	26%	40%	32%

**Mellanmänsklig
tillit - år 2
gymnasiet**

Mål 2030

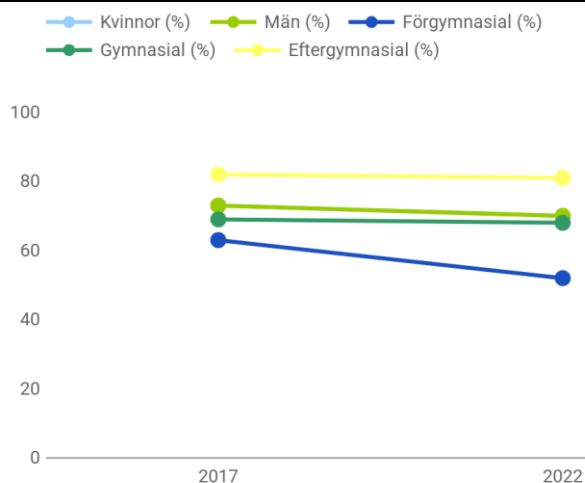
Andel elever i år 2 på gymnasiet som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Vid senaste undersökningen 2023 hade andelen ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet som litar på andra människor fortsatt minska jämfört med både 2020 och 2017, både bland tjejer och bland killar.

Kommun	Killar 2023	Tjejer 2023	Totalt 2023
Lekeberg			59%
Kumla	41%	42%	41%
Hallsberg	44%	32%	38%
Laxå			38%
Örebro	40%	32%	36%
Hällefors			31%
Lindesberg	27%	30%	29%
Nora	25%	31%	29%
Karlskoga	36%	19%	28%
Askersund	26%	28%	27%
Degerfors	26%	20%	22%
Örebro län	31%	37%	34%

Mellanmänsklig tillit - vuxna

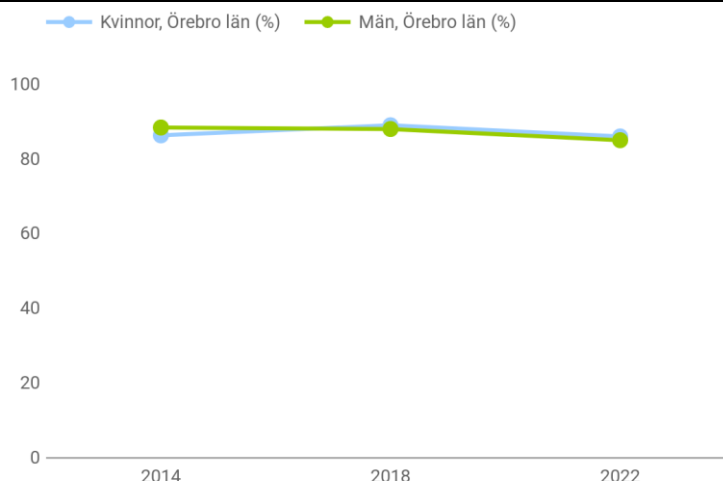
Mål 2030

Andel vuxna som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

Kommentar

Vid senaste undersökningen 2022 hade andelen som litar på andra totalt sett minskat något jämfört med 2017. Skillnaderna mellan grupper med olika utbildningsnivå har ökat, framförallt genom att andelen sjunkit bland personer med högst förgymnasial utbildning. Utfallet för både kvinnor och män är lika därför syns inte linjen för kvinnor.

Valdeltagande - riksdagsval

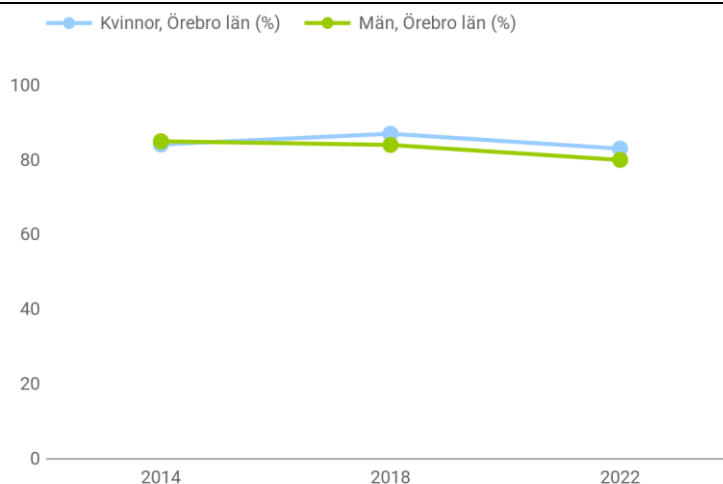
Mål 2030

Andel som röstar i riksdagsvalet ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska.

Kommentar

Valdeltagandet i riksdagsvalet 2022 har sjunkit jämfört med både 2018 och 2014. Utvecklingen har varit snarlik även i hela riket. Skillnaden mellan kvinnor och män är fortsatt liten. Skillnader mellan olika åldersgrupper har däremot ökat genom att deltagande minskat mer bland yngre (18-29 och 30-49 år) jämfört med äldre (50-64 och 65+ år). Både 2018 och 2022 var deltagandet lägst bland yngre 18-29 år.

Valdeltagande - kommunalval

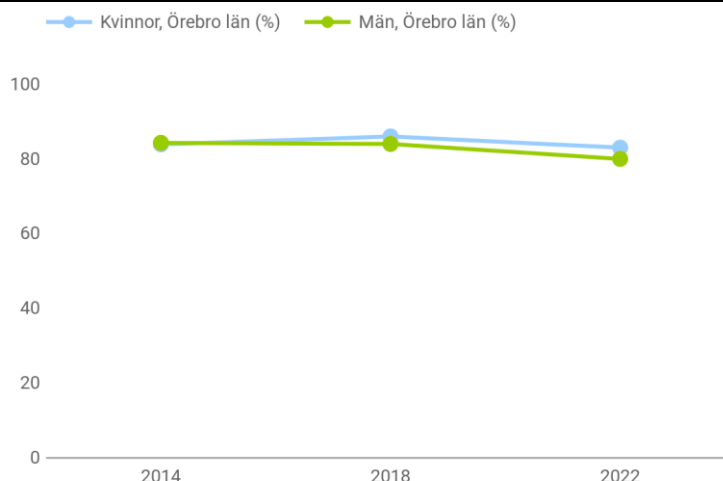
Mål 2030

Andel som röstar i kommunalval ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska.

Kommentar

Valdeltagandet i kommunalvalet 2022 har sjunkit jämfört med både 2018 och 2014. Utvecklingen har varit liknande i hela riket. Skillnaden mellan kvinnor och män var 2022 liknande som 2018 med något högre (omkring 3 procentenheter) deltagande bland kvinnor jämfört med män. Skillnader mellan olika åldersgrupper har däremot ökat genom att deltagande minskat mer bland yngre (18-29 och 30-49 år) jämfört med äldre (50-64 och 65+ år). Både 2018 och 2022 var deltagandet lägst bland yngre 18-29 år.

Valdeltagande - regionval

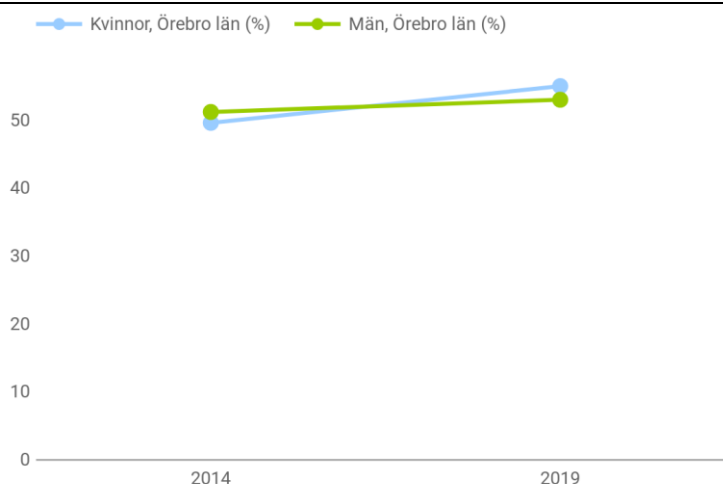
Mål 2030

Andel som röstar i regionvalet ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska.

Kommentar

Valdeltagandet i regionvalet 2022 har sjunkit jämfört med både 2018 och 2014. Utvecklingen har varit liknande i hela riket. Skillnaden mellan kvinnor och män var 2022 liknande som 2018 med något högre (omkring 3 procentenheter) deltagande bland kvinnor jämfört med män. Skillnader mellan olika åldersgrupper har däremot ökat genom att deltagande minskat mer bland yngre (18-29 och 30-49 år) jämfört med äldre (50-64 och 65+ år). Både 2018 och 2022 var deltagandet lägst bland yngre 18-29 år.

Valdeltagande - Europaparlament sval

Mål 2030

Andel som röstar i Europaparlamentsvalet ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska.

Kommentar

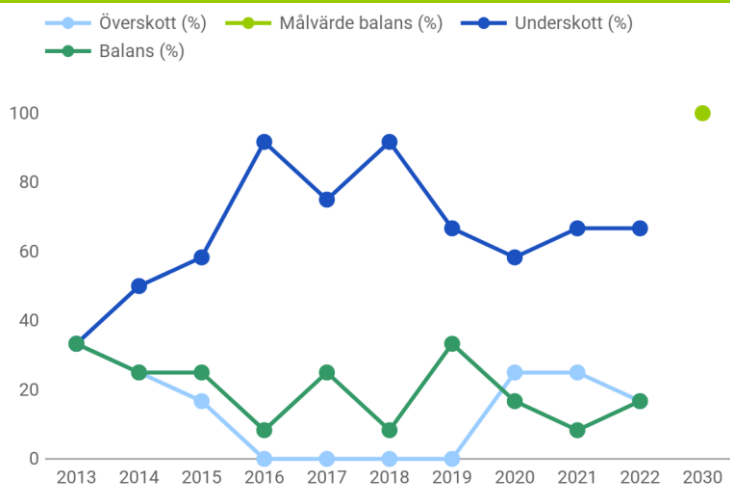
Valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2019 har ökat till 54 procent jämfört med 50 procent år 2014 men i jämförelse med övriga tre val är alltså valdeltagande generellt betydligt lägre i Europaparlamentsvalet. Utvecklingen har varit liknande i hela riket. Skillnaden mellan kvinnor och män var fortsatt liten 2019 med 55 respektive 53 procents valdeltagande bland kvinnor respektive män i Örebro län. Skillnaden mellan olika åldersgrupper har dock ökat genom att deltagande minskat i gruppen med lägst deltagande (18-29 år) och ökat i övriga åldersgrupper.

Attraktiv boende- och närmiljö

Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet

Bostadsmarknad i
balans

Mål 2030

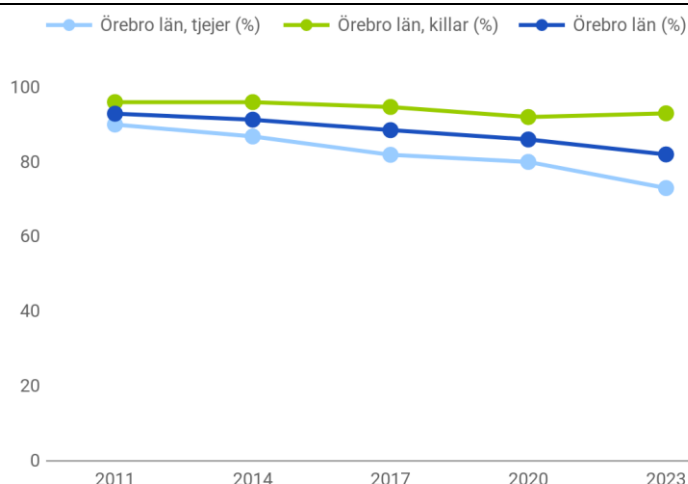
Samtliga kommuner ska ha en bostadsmarknad i balans.

Kommentar

2022 rapporterade två kommuner en bostadsmarknad i balans i kommunen som helhet vilket är en förbättring jämfört med 2021. Förändringen beror på att Hällefors rapporterade balans jämfört med överskott året innan.

Kommun	2022
Degerfors	Balans
Hällefors	Balans
Laxå	Överskott
Ljusnarsberg	Överskott
Askersund	Underskott
Hallsberg	Underskott
Karlskoga	Underskott
Kumla	Underskott
Lekeberg	Underskott
Lindesberg	Underskott
Nora	Underskott
Örebro	Underskott

Trygghet i närmiljön - unga

Mål 2030

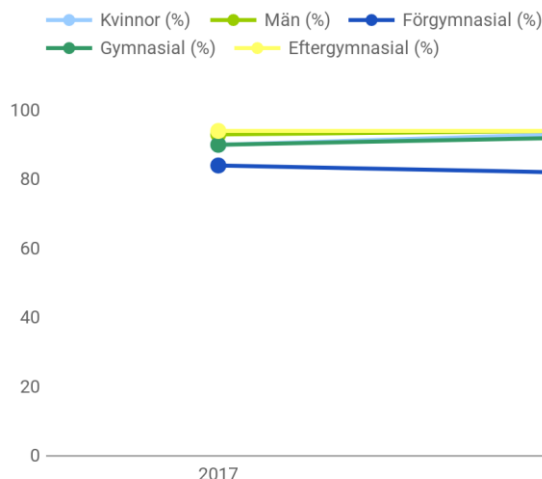
Andel barn i årskurs nio som alltid eller oftast känner sig trygga i bostadsområdet på kvällen ska öka. Skillnaden mellan flickor och pojkar ska minska.

Kommentar

Svarsalternativen i enkäten ändrades något 2023 så resultaten är inte helt jämförbara med tidigare år men troligtvis har andelen barn i årskurs 9 som känner sig trygga i bostadsområdet på kvällen minskat 2023 jämfört med 2020 och tidigare år. Skillnaden mellan tjejer och killar, där killar känner sig tryggare än tjejer, har troligtvis ökat.

Kommun	Tjejer 2023	Killar 2023	Totalt 2023
Askersund	73%	94%	84%
Degerfors	77%	97%	84%
Hallsberg	76%	97%	86%
Hällefors			77%
Karlskoga	73%	92%	82%
Kumla	77%	92%	84%
Laxå	57%	95%	72%
Lekeberg	75%	100%	83%
Lindesberg	78%	96%	86%
Ljusnarsberg			71%
Nora	80%	92%	85%
Örebro	72%	91%	81%
Örebro län	73%	93%	82%

Trygghet i närmiljön - vuxna

Mål 2030

Andel vuxna som känner sig trygga i bostadsområdet ska öka. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

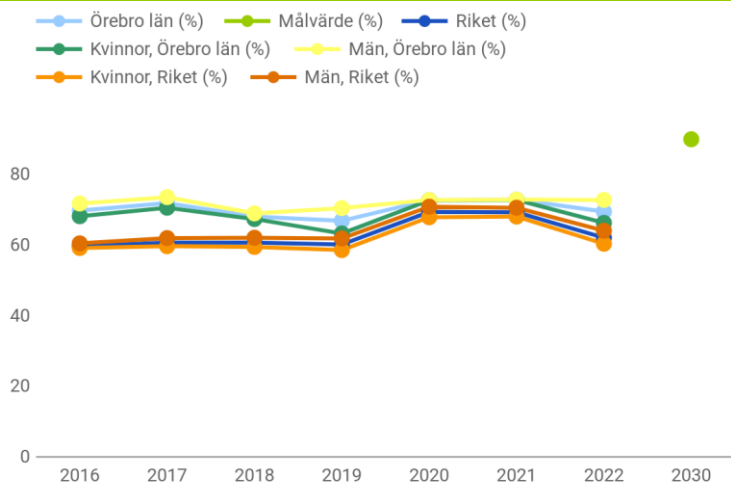
Kommentar

Andelarna är i stort oförändrade mellan 2017 och 2022. Troligen har andelen bland kvinnor ökat något även om det finns osäkerhet utifrån att undersökningen är en urvalsundersökning.

God och jämlik hälso- och sjukvård

Indikatorer: Hög och jämlik livskvalitet

Förtroende för hälso- och sjukvården

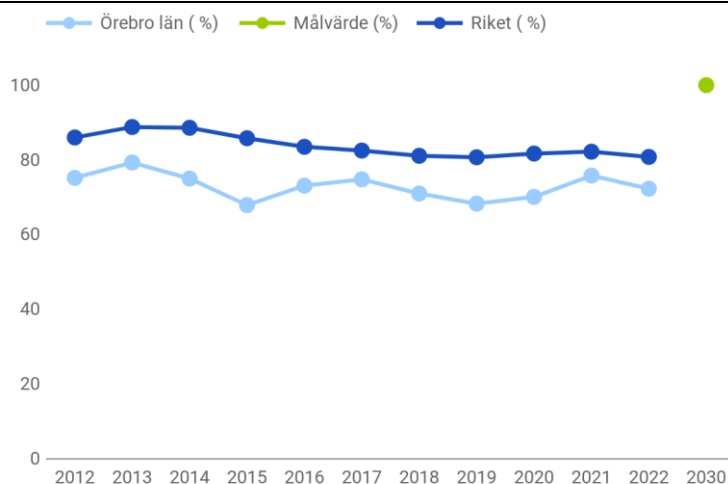
Mål 2030

Andel i befolkningen som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården ska öka till minst 90 procent.

Kommentar

Under pandemiåren 2020 och 2021 ökade förtroendet generellt för hälso- och sjukvården i de flesta regioner inklusive Örebro län. 2022 sjönk andelarna generellt sett tillbaka. I Örebro län sjönk andelen med stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården bland kvinnor till 66,3 procent 2022 jämfört med 72,8 procent året innan, hos män var andelen praktiskt taget oförändrad med 72,8 procent 2022. Jämfört med startvärdet går utvecklingen inte mot målvärdet.

Tillgänglighet till hälso- och sjukvård

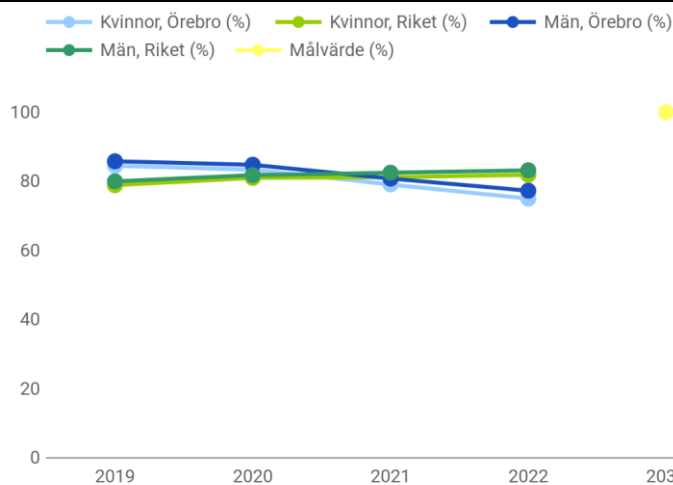
Mål 2030

Andel operationer/åtgärder inom specialiserad vård som görs inom 90 dagar ska öka till 100 procent.

Kommentar

Andel operationer/åtgärder som genomförts inom 90 dagar minskade till 72,3 procent under år 2022 vilket är lägre än både föregående år (75,8 procent) och startvärdet (73,1 procent) år 2016.

Tillgänglighet - Primärvård

Mål 2030

Andelen ska öka till 100 procent år 2030

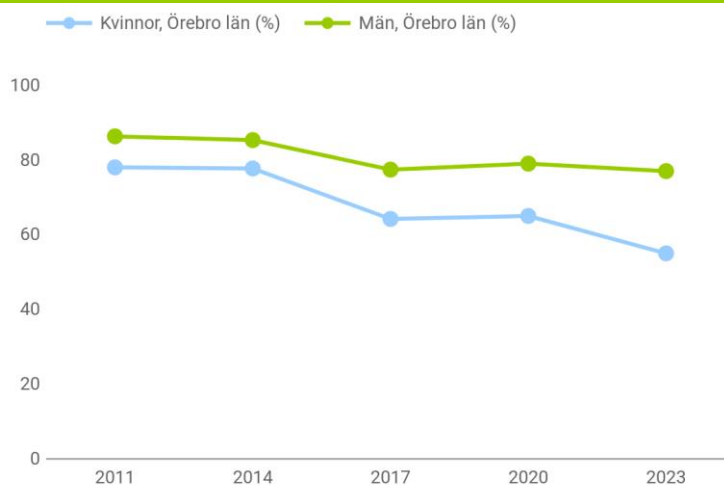
Kommentar

Andel patienter i primärvården som fått bedömning inom 3 dagar har fortsatt sjunka 2022 jämfört med tidigare år. Andelen bland män är fortsatt högre jämfört med andelen bland kvinnor.

God och jämlik folkhälsa

Indikatorer: Hög
och jämlik
livskvalitet

**Självskattat
hälsotillstånd
- unga**

Mål 2030

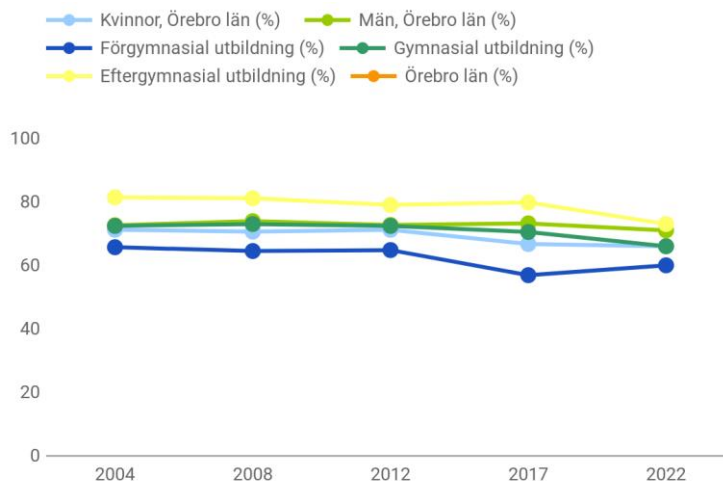
Andel unga i årskurs två på gymnasiet som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen som uppger sig ha bra eller mycket bra allmänt hälsotillstånd har sjunkit 2023 jämfört med både 2017 och 2020 genom att andelen har sjunkit bland kvinnor.

Kommun	Kvinnor 2023	Män 2023	Totalt 2023
Lekeberg			75
Lindesberg	65	77	71
Askersund	63	78	69
Ljusnarsberg			67
Örebro	59	79	67
Hällefors			64
Degerfors	55	74	62
Hallsberg	54	71	62
Karlskoga	40	80	61
Laxå			59
Kumla	49	74	58
Nora	42	68	52
Örebro län	55	77	65

**Självskattat
hälsotillstånd
- vuxna**

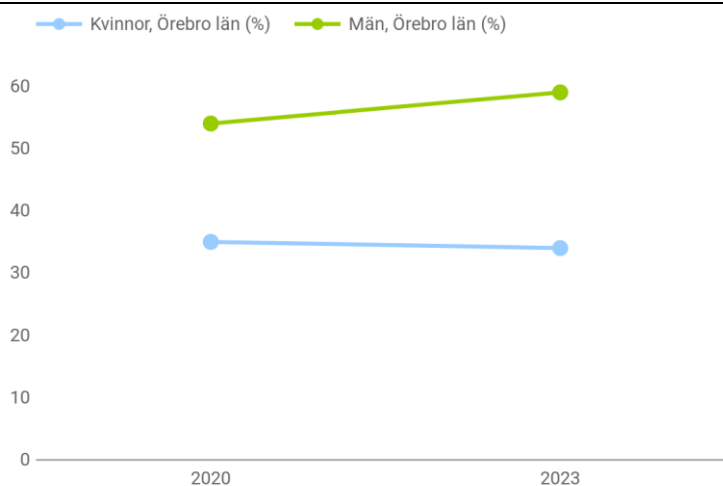
Mål 2030

Andel vuxna som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt med olika utbildningsnivå ska minska.

Kommentar

Andel vuxna som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd har sjunkit något 2022 jämfört med 2017, bland både kvinnor och män, även om det finns viss osäkerhet i resultaten då de bygger på en urvalsundersökning.

**Levnadsvanor
- fysisk aktivitet
- unga**

Mål 2030

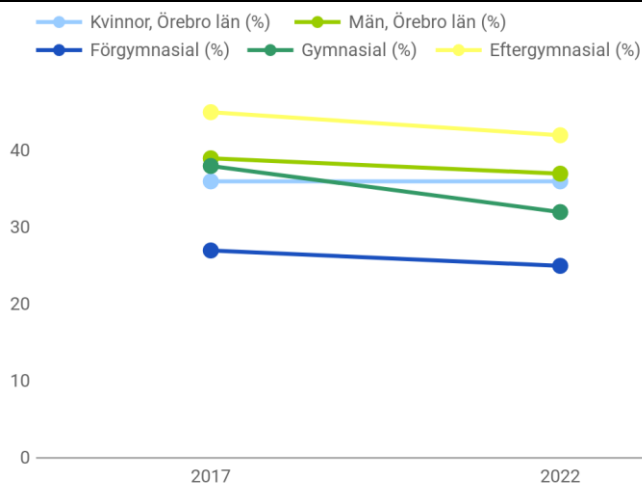
Andel unga i årskurs två på gymnasiet som rör sig mer än 60 minuter per dag i snitt ska öka. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andel unga i årskurs två på gymnasiet som rör sig minst 60 minuter per dag i genomsnitt har totalt sett ökat från 44 procent år 2020 till 46 procent år 2023. Andelen bland kvinnor har dock inte ökat vilket gör att skillnaderna mellan kvinnor och män ökat.

Kommun	Tjejer 2023	Killar 2023	Totalt 2023
Karlskoga	37%	66%	53%
Lindesberg	39%	61%	49%
Degerfors	38%	58%	46%
Örebro	35%	59%	45%
Hallsberg	41%	49%	44%
Kumla	36%	53%	43%
Askersund	35%	52%	42%
Lekeberg			41%
Laxå			39%
Nora	22%	55%	34%
Hällefors			32%
Örebro län	34%	59%	46%

Levnadsvanor
- fysisk aktivitet
- vuxna

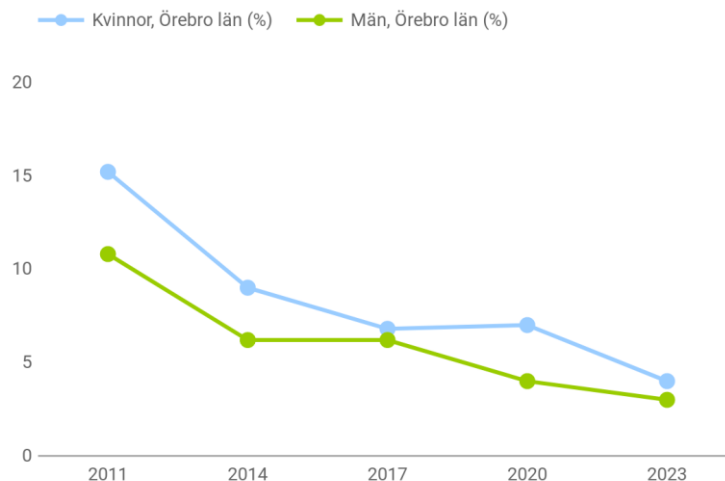
Mål 2030

Andel vuxna med god fysisk aktivitet ska förbättras jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

Kommentar

Vid senaste mätningen 2022 hade andelen minskat mer eller mindre inom de flesta grupper jämfört med 2017.

Levnadsvanor
- dagligrökare
- unga

Mål 2030

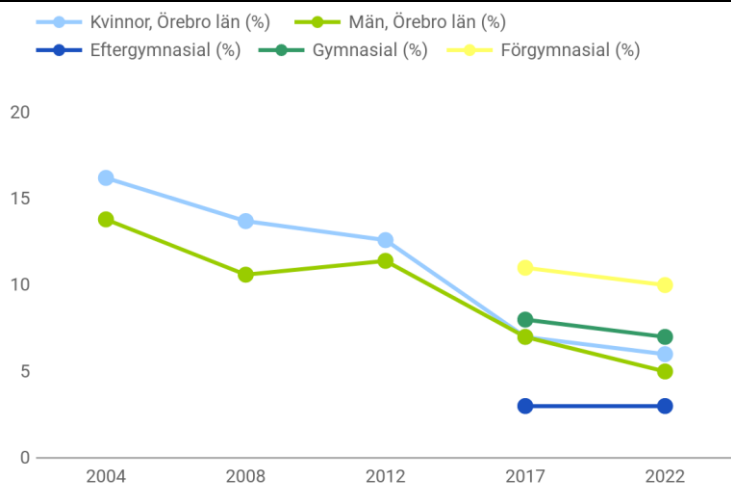
Andel unga i årskurs två på gymnasiet som röker dagligen ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Andelen i årskurs 2 på gymnasiet som röker dagligen har 2023 minskat bland både kvinnor och män och skillnaden mellan könen har också minskat. Mellan 2020 och 2023 har dock andelen kvinnor i årskurs 2 på gymnasiet som snusar dagligen ökat från 3 till 13 procent.

Kommun	Tjejer 2023	Killar 2023	Totalt 2023
Lekeberg			16%
Degerfors	13%	6%	9%
Hällefors			8%
Karlskoga	11%	1%	6%
Laxå			4%
Lindesberg	6%	2%	4%
Hallsberg	2%	6%	4%
Kumla	3%	4%	3%
Örebro	3%	2%	3%
Nora	3%	0%	2%
Askersund	2%	0%	1%
Örebro län	4%	3%	4%

Levnadsvanor
- dagligrökare
- vuxna

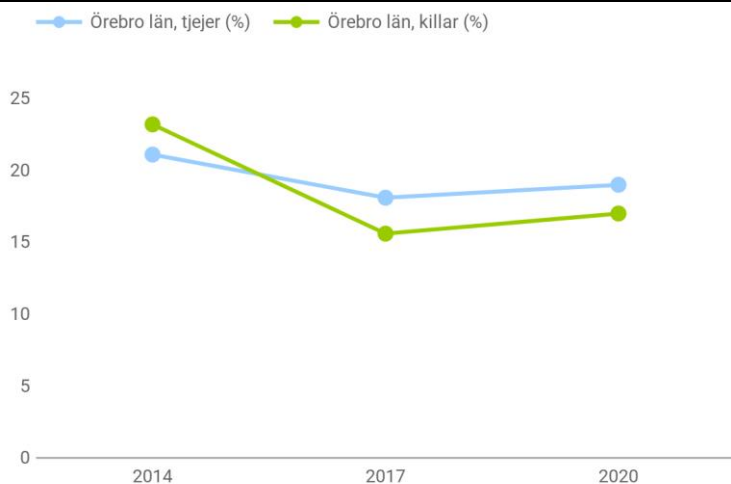
Mål 2030

Andel vuxna som röker dagligen ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

Kommentar

Andelen dagligrökare har minskat något jämfört med 2017 även om förändringarna inte är statistiskt säkerställda.

Levnadsvanor
- riskkonsumtion
av alkohol - unga

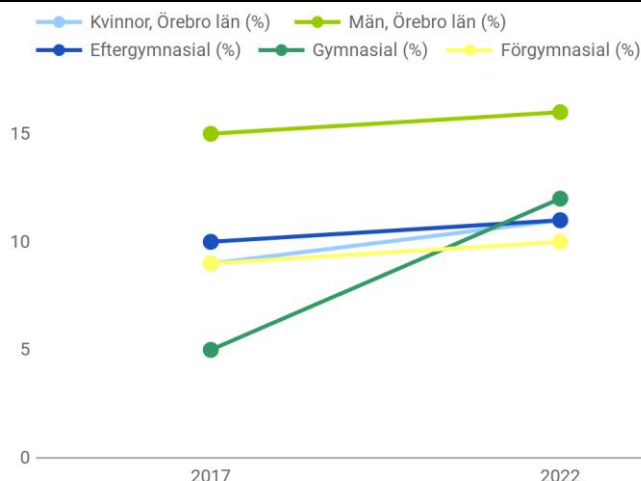
Mål 2030

Andel unga i årskurs två på gymnasiet med riskkonsumtion av alkohol ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män ska minska.

Kommentar

Enkätfrågorna för att avgöra riskkonsumtion av alkohol ställdes inte i 2023 års version av undersökningen Liv och hälsa ung.

Levnadsvanor - riskkonsumtion av alkohol - vuxna

Mål 2030

Andel vuxna med riskkonsumtion av alkohol ska minska jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska.

Kommentar

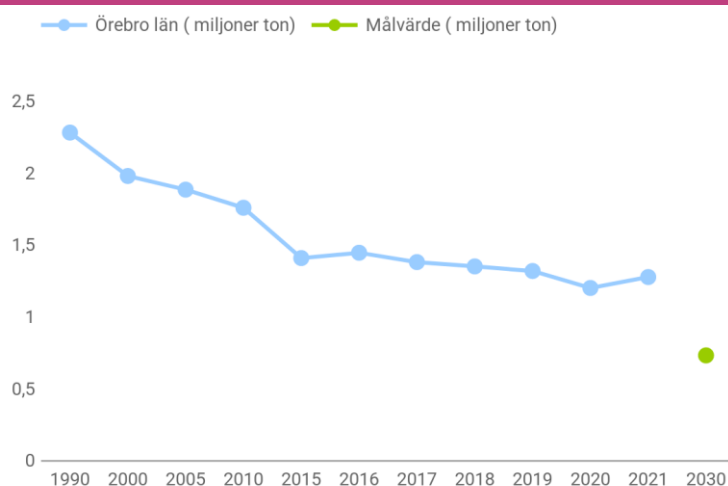
Vid senaste mätningen 2022 hade andelen ökat i alla grupper jämfört med 2017, även om inte alla ökningarna är statistiskt säkerställda.

God resurseffektivitet

Minskad klimatpåverkan

Indikatorer: God resurseffektivitet

Utsläpp av växthusgaser ska minska.

Mål 2030

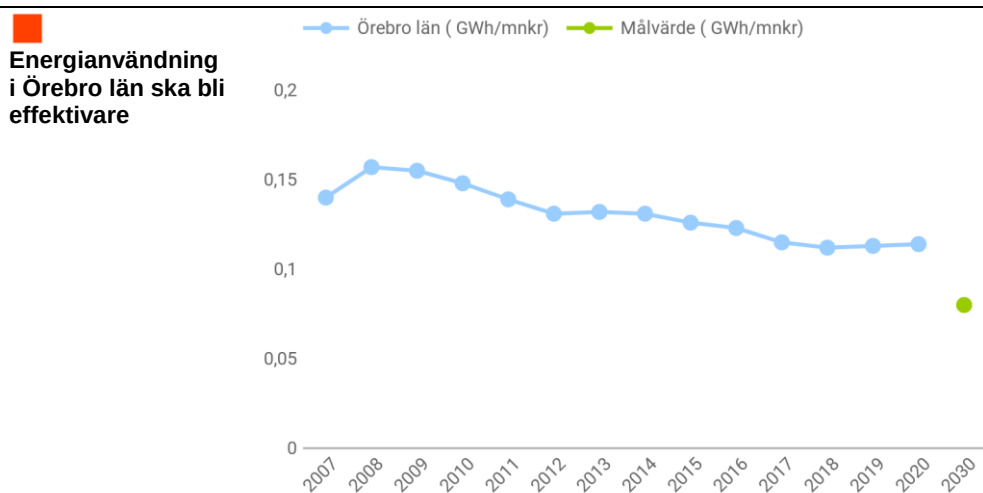
Ton koldioxidekvivalenter per år ska minska med 60 procent till år 2030 jämfört med år 2005.

Kommentar

Senaste mätningen avser 2021 och visar en ökning jämfört med 2020. Sett över en längre tidsperiod är dock trenden nedåtgående även om förändringstakten är för långsam för att målvärdet ska kunna nås till 2030. Ökningen 2020 till 2021 beror till största delen på att utsläppen från el- och fjärrvärmeproduktion ökade med 51 tusen ton från 2020 till 2021. Utsläpp från transporter (exkl. arbetsmaskiner), som utgör den största delen av utsläppen i

Örebro län, var praktiskt taget oförändrade mellan 2020 och 2021.

Notera att indikatorn mäter utsläpp som sker i territoriet Örebro län. Det innebär att utsläpp från till exempel konsumtion och resor utanför länet inte finns med även om det är invånarna i Örebro län som konsumerat och rest. Statistik över konsumtionsbaserade utsläpp finns endast på riksnivå.

Mål 2030

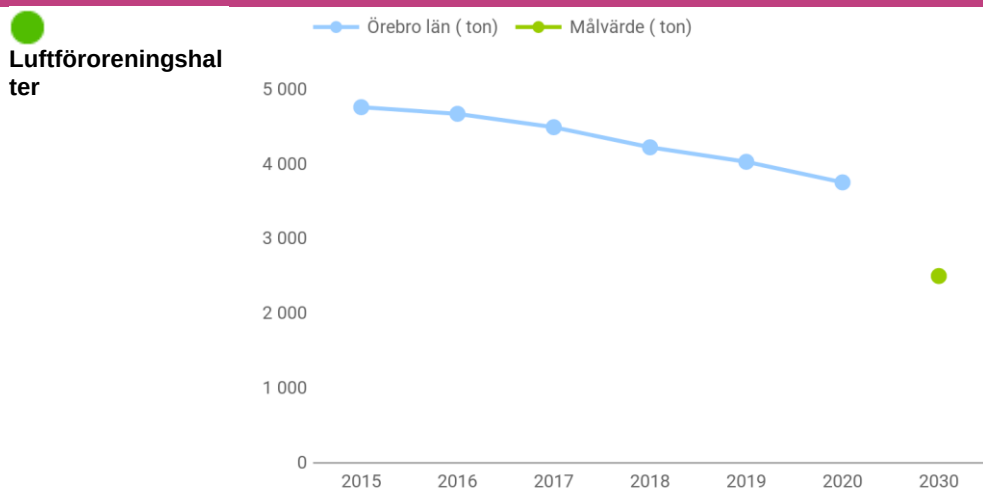
Total slutanvändning av energi per bruttoregionalproduktenhet (GWh/miljoner kronor) ska vara minst 50 procent effektivare jämfört med år 2005.

Kommentar

Senaste tillgängliga statistik är från år 2020 och visar en trend som är något uppåtgående. Dock rapporterar nätbolagen i Sverige att både hushåll och företag har blivit effektivare med sin elanvändning under 2022 på grund av energisituationen.

Giftfri miljö

Indikatorer: God resurseffektivitet

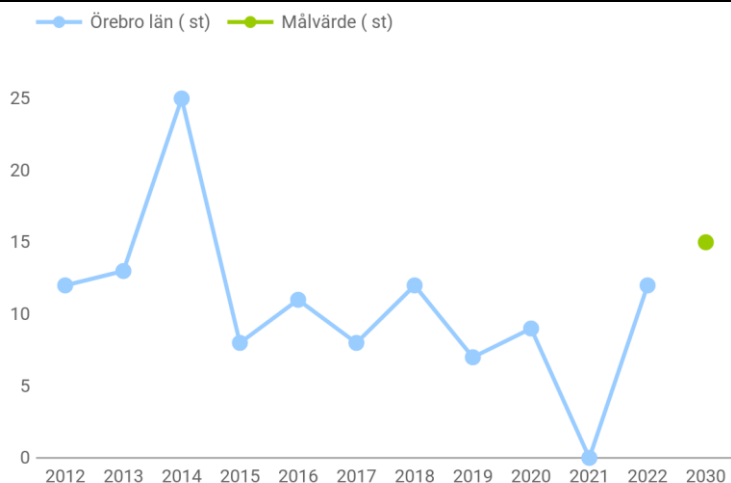
Mål 2030

Utsläpp till luft av kväveoxider (Nox) ska minska till 2500 ton till 2030.

Kommentar

Senaste statistiken avser 2020 och visar på fortsatt minskning. Fortsätter utvecklingen på samma sätt som tidigare finns möjlighet att nå målet till 2030. Den enskilt största delen (39 procent år 2020) av utsläppen kommer från transporter (exkl. arbetsmaskiner) men det är också den sektor som stått för den största minskningen över tid i ton räknat. Näst största sektorn är industrin (energi och processer) med 23 procent av utsläppen. Till skillnad från transporter har utsläppen från industrin varit på ungefär samma nivå de senaste åren.

Förorenade områden

Mål 2030

Antal åtgärdade områden ska öka till 15 områden per år.

Kommentar

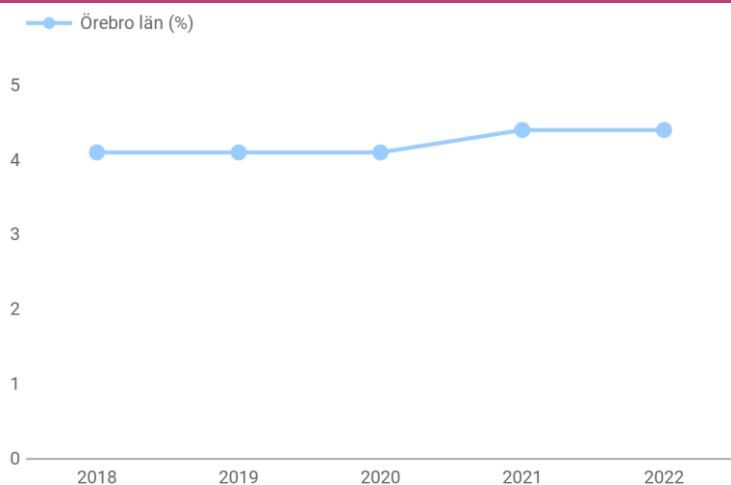
Antalet åtgärdade områden ökade till 12 stycken under 2022 jämfört med 0 året innan. Antalet pågående åtgärder ökade från 10 områden under 2021 till 15 områden under 2022.

Utgångsdatum för statistiken är februari respektive år vilket innebär att antalet ett visst år avser skillnaden mellan februari det aktuella året och februari året efter.

Ökad biologisk mångfald

Indikatorer: God resurseffektivitet

Användning av skogsmark

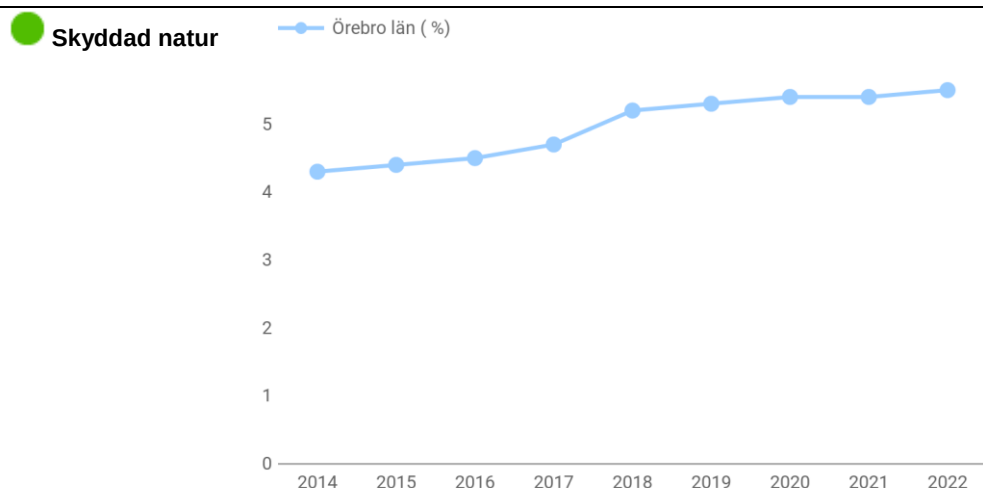

Mål 2030

Andel hektar formellt skyddad produktiv skogsmark ska öka i linje med nationella mål.

Kommentar

Andelen formellt skyddad produktiv skogsmark var oförändrad 4,4 procent vid senaste mätningen 2022. Räknat i hektar var det dock en ökning från 26 000 hektar år 2021 till 26 600 hektar år 2022.

Mål 2030

Areal skyddad natur totalt, dividerat med areal totalt i det geografiska området ska öka. Med skyddad natur avses landareal inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde.

Kommentar

Andelen areal skyddad natur totalt ökade något från 5,4 procent år 2021 till 5,5 procent år 2022. Ökningen kan i första hand härledas till naturreservat som ökade från 291 till 297 stycken motsvarande en ökning med 762 hektar.

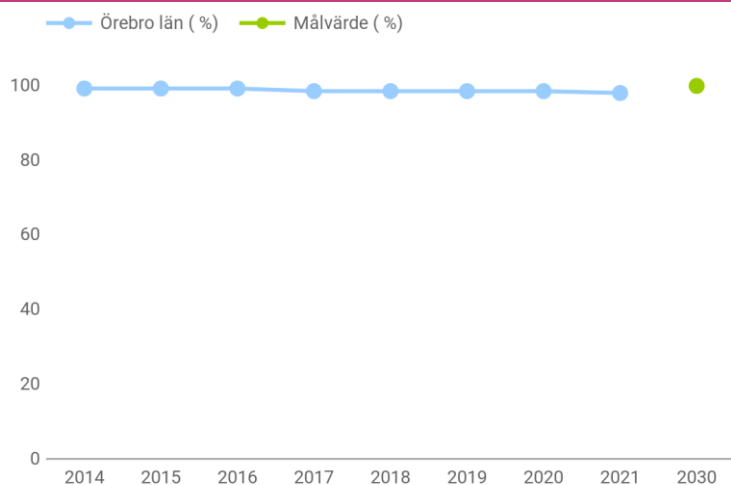
Kommun	Andel av total areal 2022
Lindesberg	10,2%
Ljusnarsberg	10,2%
Hällefors	6,6%
Laxå	5,4%
Karlskoga	4,6%
Lekeberg	4,6%
Askersund	3,9%
Örebro	3,9%
Degerfors	3,6%
Nora	2,8%
Hallsberg	1,7%
Kumla	1,0%
Örebro län	5,5%

God vattenförsörjning

Indikatorer: God
resurseffektivitet

Grundvattenföreko
mster

Mål 2030

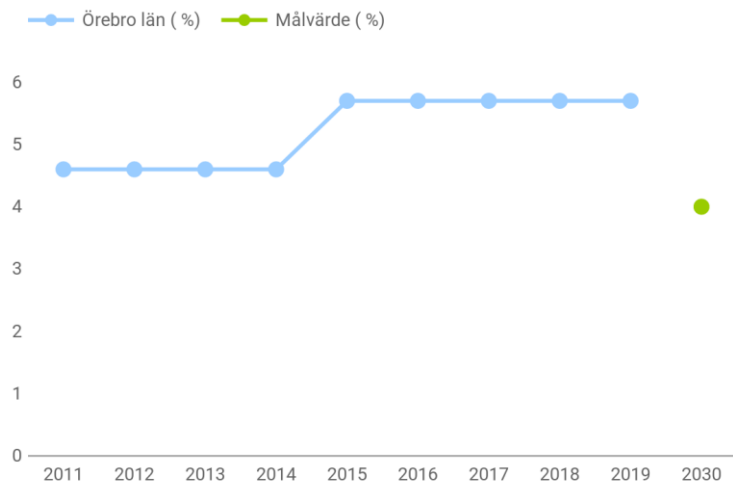
Andel grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status ska öka till 99,8 procent till år 2030.

Kommentar

Andelen med god status har minskat till 97,9 procent år 2021 jämfört med 99,1 procent år 2016. Klassningen görs successivt i cykler om flera år och innan en cykel är avslutad är resultaten därför preliminära. Cykel 1 avser 2004-2009, cykel 2 2010-2016 och cykel 3 2017-2021. Källa: Kolada.

Kommun	Andel (%) 2021
Degerfors	100
Hällefors	100
Karlskoga	100
Laxå	100
Lekeberg	100
Ljusnarsberg	100
Nora	100
Örebro	98,4
Lindesberg	96,7
Hallsberg	95,8
Askersund	95,2
Kumla	92,3
Örebro län	97,9

Vattenkvalitet

Mål 2030

För dricksvatten i enskild vattenförsörjning ska andel med otjänlig status gällande kemistatus minska till 4 procent år 2030.

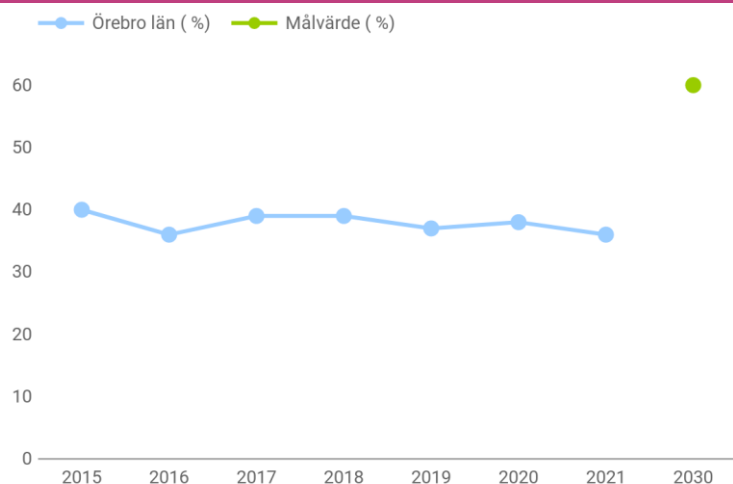
Kommentar

Det är svårt att utläsa några trender i dataunderlaget eftersom mätningarna görs under ett antal år. Under perioden 2011-2015 var andelen 4,6 procent och under perioden 2015-2019 var andelen 5,7 procent med otjänlig kemisk status.

Mer bioekonomi och cirkulära flöden

Indikatorer: God resurseffektivitet

Avfall som materialåtervinns

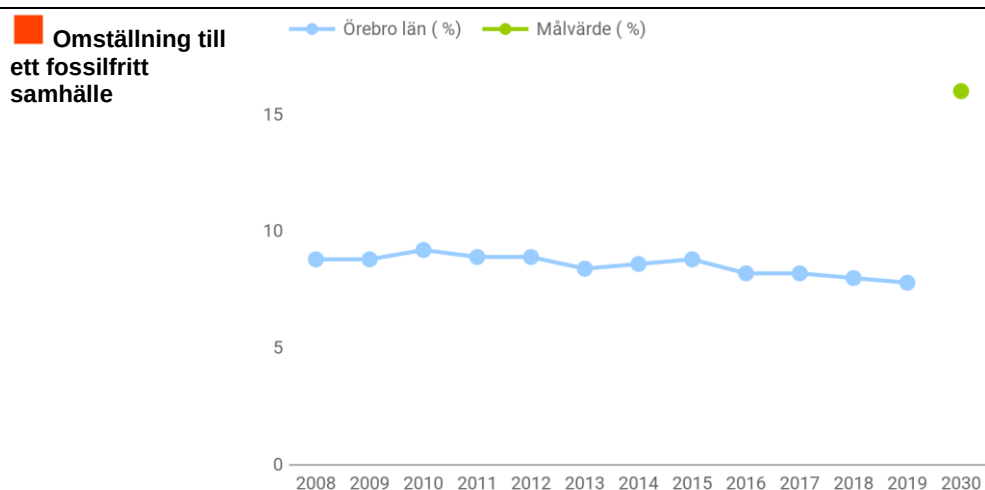
Mål 2030

Andel hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling ska öka till minst 60 procent år 2030.

Kommentar

Andelen minskade något 2020 till 2021. Andelen varierar mycket mellan kommunerna i länet och ingen av kommunerna har nått målet om 60 procent.

Kommun	Andel (%) 2021
Örebro	50
Lindesberg	41
Ljusnarsberg	41
Nora	41
Hällefors	39
Karlskoga	37
Askersund	35
Laxå	34
Hallsberg	33
Lekeberg	32
Kumla	29
Degerfors	25
Örebro län	36

Mål 2030

Bioekonomins andel av BRP ska öka till minst 16 procent år 2030.

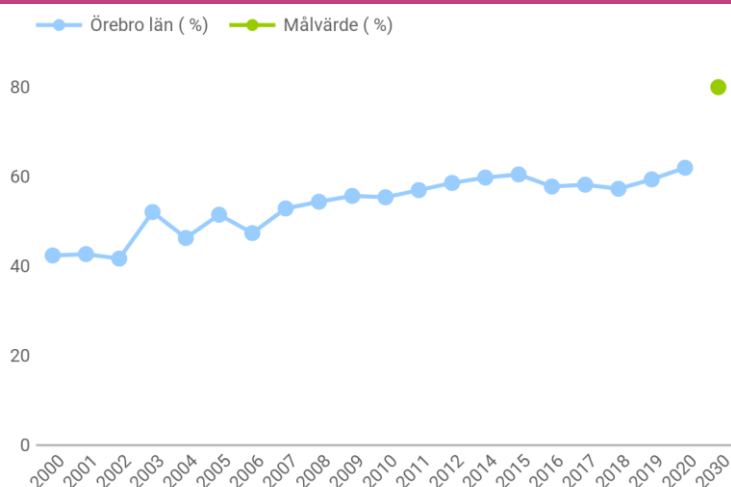
Kommentar

Senaste tillgängliga statistik avser 2019 och visar att bioekonomins andel av BRP har minskat över tid. Bioekonomins förädlingsvärde i kronor räknat har däremot varit mer eller mindre oförändrat sedan 2015 och antalet förvärvsarbetande har ökat relativt mycket. Att bioekonomins *andel* minskat beror alltså på att andra delar av BRP har ökat.

Ökad andel förnybar energi

Indikatorer: God resurseffektivitet

Förnybar energi

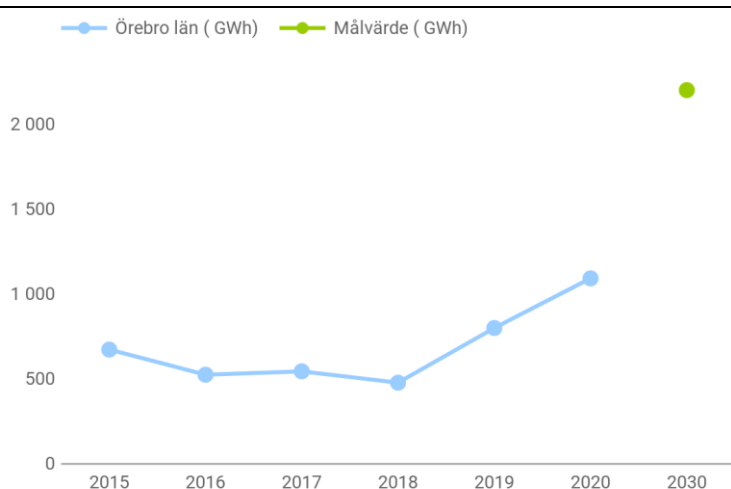
Mål 2030

Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi.

Kommentar

Mellan 2015 och 2018 sjönk andelen förnybar energi av energianvändningen från 60,5 till 57,3 procent. 2020 hade andelen ökat med nästan 5 procentenheter till 62,0 procent. Det krävs fortsatta ökningar i den storleksordningen för att målet om 80 procent år 2030 ska nås av bränsleanvändningen var 59 procent förnybar, av elanvändningen 81 procent och av fjärrvärmens 66 procent förnybar.

Elproduktion från sol, vind och vatten

Mål 2030

Elproduktion från sol, vind och vatten ska öka till 2 200 GWh år 2030.

Kommentar

Senaste statistiken från 2020 visar på fortsatt stor ökning av elproduktionen från sol, vind och vatten jämfört med 2018. Det är i första hand utbyggnad av vindkraft som bidraget till ökningen. Den installerade effekten vindkraft har ökat från 87 MW år 2018 till 243 MW år 2020.

Det saknas statistik för elproduktion från solcellsanläggningar och i den redovisade statistiken har den därför uppskattats utifrån installerad effekt.

Postadress Region Örebro län, Regional utveckling, Box 1613, 701 16 Örebro, E-post: regionalutveckling@regionorebrolan.se
Besöksadress Eklundavägen 1, Örebro, Tel: 019-602 10 00, Organisationsnummer: 232100-0164,

www.utveckling.regionorebrolan.se